

KVARTÓ SZÓ

TARTALOM

Dr. Szeahalmi Sándor: A presbyteri tisztség. — Vékás József dr.: Egyház és állam. — Kemény János: Közéletünk margójára. — EGYHÁZUNK MUNKÁJA. I. L.: A lelkesí értekezlet viszonya más közösségekhez. I. D.: Vallásánáraink értekezlete. — Kováts László: Presbíter-nevelés. — Juhász Albert: Az anyagi javakkal való szolgálat jótéteménye. — KÉZ A KÉZBEN. — HIREINK

ALKESZTI: DR. TAVASZYSÁNDOR

1937

Ravasz László:

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. — Terjedelme 350 oldal.

Előjegyzési ára: 160 Lei.

Biblia-melléklet

Összeállította: Sipos Géza. A művet Maksay Albert és Nagy András theol. tanárok néztek át. Ez a 80 oldalos, sűrű betűvel nyomott „Biblia-melléklet”, mely különösen a lelkészek segítségével szolgálhat, az Agenda kötött szövegein kívül kb. 200 bibliai személynév jelentését és előfordulási helyét, kb. 150 földrajzi hely és különösebb bibliai kifejezés magyarázatát, a bibliai mértékek, pénzek és időszámítás mai értelmét, teljes idő- és eseménytáblázatot és az Ó és Újszövetség könyveinek rövid magyarázatát tartalmazza. Ezenkívül összefoglaló beosztások (próféták, kül. zsoltárok, csodák, példázatok stb.) valamint a gyakran idézett Igék előfordulási helye (250 lókus) nevezetesebb alkalmakra és az egyházi év különféle ünnepeire vonatkozó alkalmas textusok gyűjteménye, végül kis apollógia van benne. Alakja olyan, hogy a rendes kiadásu *teljes Bibliába* be lehet tenni, esetleg ahhoz hozzá lehet köttetni. A Biblia-melléklet ára 40 lej. — A postai viteldíjat külön számítjuk fel. (Kb. 10 lej.)

Megjelent!

Megjelent!

A *Költő Szó* könyvsorozatában — Barth Károlytól:

5. **Isten Igéjének szolgálata.**

6. **A reformáció mint döntés.**

7. **Isten akarata és a mi kívánságaink.**

Fordította: Pilder Mária. Darabonként 10 Lei.

8. **A ref. tan, annak lényege és feladata.**

Fordította: M. Nagy Ottó. Ára 18 Lei.

Hazafelé

Imakönyv nők részére. Irta: Ravasz László. Ára 150 Lei.

Itt az Isten közöttünk

Bibliaolvasó kalauz az 1937. év minden napjára.

Aranylánc.

Elmélkedések konfirmándusok számára.

Irta: Dr. Imre Lajos. Ára 15 Lei.

Zengjen hálaének

A VII-ik bővített kiadás tartalmazza a régi énekeken kívül a pályadíjat nyert IKE indulót, valamint 25 újabb éneket. Ára 10 L.

Megrendelhetők az „Ifjú” kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR. :: FŐMUNKATÁRSOK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

XI. ÉVFOLYAM

1937. FEBRUÁR.

2. SZÁM

A presbyteri tisztség.

A múlt század kilencvenes éveitől kezdve észrevehetően lehanyatlott a magyar református egyház jelentősége a nemzeti élet minden vonalán. Politikai téren épen úgy, mint a társadalmi vezetésben s a művelődés minden ágazatában, felekezeti iskoláink színvonalában. Ennek a folyamatnak velejárója, vagy inkább oka volt a hitélet meggyöngyülése és talán nem tévedünk, ha az alapokat a felelősségérzet meglazulásában keressük, ami megmutatkozott a lelkes és világi vezetőkben egyaránt. Meglazult az egyházi vezetők lelki kapcsolata az anyaszentegyházzal s így eltávolodott attól a nép is.

Mert mit várjon a nép az olyan presbyteriumtól, amelyek tagjai nem teljesítik kötelességüket és ahelyett, hogy jó példával járnának elől és hitliknek mélységét az Úrvacsorának gyakori felvételével is bizonyítanák; még az Isten házáat sem látogatják és inkább az egyházi adó ellen panaszkodnak, mintsem hogy áldozatukkal erősítsék egyházi intézményeinket.

Vissza kell térni tehát az elhagyott útra és elsősorban a hitélet megerősítésén kell dolgozni, melynek egyik orvossága a presbyterek helyes megválasztásában rejlik.

Kálvin szerint az őskeresztyének a legkömolyabb dolognak tartották a presbyterek kiválasztását és „különösen ügyeltek arra, hogy a presbyterek annak a tehernek, amit rájuk rónak, elviselésére alkalmatlanok ne legyenek, vagyis el legyenek látva azokkal a tehetségekkel, amelyek tisztük betöltésére szükségesek.” A presbyteri tisztség elvállalása a megválasztottra magasabb parancsoló kötelezettséget jelent, amely nem merülhet ki — Cypriánus egyházatyja szavaival élve — „az egyház pénzes asztala” mellett való tanácskozásban. A skót egyház törvénykönyve már 1578-ban megállapítja, hogy „a presbyterség lelki szolgálat épp úgy, mint a lelkesi tisztség.”

Az amerikai presbyteri egyház 1649-ben megállapította, hogy a „kormányzó presbyter tiszte különbözik ugyan a tanító-presbyter (le-

kész) tiszttől... de mégis a kormányzó-presbyter tiszte az, hogy együtt végezze a lelkes-szel a lelki kormányzásnak azokat a cselekményeit, amelyek különböznek az Ige és a sakramentumok szolgálatától.”

Ott még ma is az a gyakorlat, hogy minden presbyter rendszeresen látogatja a gyülekezetet és az első körzetét s abban a betegeket, szegényeket, — vezet a vasárnapi iskolát, résztvesz az ifjúság vezetésében, aszerint, amilyen a képessége. Hogy a presbyter meg tudja felelni a rá várakozó nagyfontosságú feladatoknak, annak előfeltétele az, amit Kálvin mond, hogy „nem nagyravágyásból, nem kapzsiságból, és nem más valami kívánságból, hanem Isten iránt való igaz félelemből és az egyház felépítésére való igyekezetből fogadjuk el a felajánlott tisztséget...” A reformáció első századaiban szigorúan megkövetelték, hogy a presbyterek a legtisztább életű emberek legyenek, mert „nem illik, hogy a korrupció szolgái tekintéllyel bírjanak létezni az Isten országában...” (Institutio IV. könyv 3. fejelet).

Milyen messzire távolodtunk az alapgonddalattól, mennyire nem ügyeltünk arra, hogy a kormányzó presbyterek „el legyenek látva mindazokkal s tehetségekkel, amelyek tisztük betöltésére szükségesek.” Választottunk magas állású politikai személyeket, akik ugyan nagy méltósággal jelentek meg az „egyház pénzes asztala” mellett, de annál kevésbé alázták meg magukat azzal, hogy néha az Úr asztala előtt is megjelenjenek és akiknek példaként kellett volna világítaniuk a nép előtt, — életük üres volt a hitnek gyümölcsétől... Nagy vagyonu férfiakat választottunk, akik csak nagyravágyásból fogadták el a presbyteri tisztséget, de a földi javakhoz tapadó sivár lelkük nem tudott fölemelkedni az egyház érdekében önzellenül dolgozó és azért áldozatot is hozó ember magasabb színvonalára és fukarságuk elsorvasztotta áldozatkészességük iránt táplált reményeinket... Nagyeszű jogtudósokat is vá-

lasztottunk az egyház kormányzói közé, akik ugyan mindig feltalálták magukat a törvény szövevényeiben, de annál kevésbé hittünknek mélységes titkaiban. A kisebb képzettségű presbyterek pedig nem tudnak felérni a független ítélőképesség szilárd alapjára és a véleménynyitványítás szélkakasai lettek. Micsoda eredményeket, micsoda egyházzéplő munkát várhattunk az ilyen presbyteriumoktól? Bizony csak „lassító teher“ voltak ők az egyházi élet fejlődésében, mert inkább akartak szolgálni a világnak, hogysen az Istennek.

Habár mi is azt valljuk, hogy az egyház kormányzására tekintélyes, tanult és vagyoniilag független egyháztagnak kell kiválasztanunk, mégis alapfeltételül a hit mélységét, a meggyőződés szilárdságát és az egyház ügyeiben való fáradhatatlan munkálkodást állítjuk oda. S ennél a kérdésnél nemcsak a külföldi példa lebeg szemünk előtt, hanem tételes törvényünk is: „a presbyter kötelességei a gyűléseken és tanácskozásban résztvenni, külön megbízatások esetén eljárni, az egyházközség tagjait az egyház és iskolák iránti kötelességeik teljesítésére buzdítani, a lelkészt egyházvédő és építő munkájában minden irányban támogatni, magánéletükben az egyház iránti törhetetlen ragaszkodással, tisztos magaviseletükkel, Isten házában buzgó gyakorlással, a sakramentumokkal való éléssel ez egyháztagnak elől példaként világotni.“

A jogok és kötelességek meg vannak állapítva a törvényben, — de ez csak külső keret. Hogy a presbyterium valami nagyszerűt és maradandót alkosson, kell hogy a presbytereket egyenként és összesen áthassa az élő hitnek az az ereje, mely hegyeket mozdit ki helyéből, — hogy valami meleg testvéri szeretetben forrjanak össze egymással és a néppel, hogy a presbyterium színe előtt hű tolmácsolói legyenek az egyháztagnak óhajainak és panaszainak, másrészt, hogy az egyes egyháztagnak alkalmas és alkalmatlan időben, hivatalos és társadalmi érintkezés útján átültessék a maguk erős hitét, egyházunk iránti ántorithatatlan ragaszkodásukat és igyekezzenek őket munkatársakul megnyerni az egyházzéplő munkára.

A presbytereknek szent kötelességük, hogy gondoljanak családjukra, rokonukra, szomszédokra is, meg kell tudni mi idegenítette el őket az egyháztól, miként lehetne őket vissza hajlítani s igyekezzenek őket segíteni.

Minden presbyter először saját életét és saját családjának életét tegye öntudatos tiszta keresztyén életté, hogy mások előtt is világotljon. Legyünk egymásnak segítő testvérei, mert nem szabad úgy felelnünk, mint Kain: „avagy örizője vagyok-e az én atyámfilának.“ A református egyház minden más egyháznál jobban hangoztatja a felelősséget, mert felelősek vagyunk nemcsak azért, amit tettünk, hanem azért is, amit elmulasztottunk.

Hogy a presbyterek megfelelhesenek a nagy követelményeknek és „mint jól forgoló presbyterek kettős tisztségre méltassanak“, be kell őket vezetni a belmissziói munkába.

Ezért szükséges, hogy minden egyházközség évenként több ízben tartson olyan gyűléseket, vagy megbeszéléseket, ahol a presbyterek kizárólag a gyülekezet lelki javaival foglalkozzanak, ahol a tárgyalásból kikapcsoltassanak az anyagi és közigazgatási ügyek. „Ne csak téglával és messzel építsük az egyháznak épületét, hanem lélekkel is“, mint ahogy egy híres debreceni tudós írta.

Egyházközségeink vezetése a mult század végétől teljesen anyagius jellegű volt, pedig az egyháznak nem az a feladata, nem az a célja, hogy vagyona legyen, hanem hogy minden erejével szolgálja az Isten országát. A lelki élet ápolására alig fordítottak gondot; nagyon sok egyházközség feladata hitvallásos iskoláit csak azért, hogy szabaduljon az anyagi terhektől. S mi lett az eredmény? A gyülekezetek ifjúsága több mint egy emberöltő óta idegen szellem hatása alatt nevelkedett, megszakadt lelki kapcsolata az egyházzal és eltávolodott attól.

A presbyterium tekintse azért minden időben legelső rendű feladatának az ifjúság nevelését, mert „amilyen az ifjúság, olyan a jövő“. Itt elsősorban nem az értelem művelésére gondolunk, hanem arra, hogy az ifjúságot olyan lelki kincsekkel gazdagítsuk, hogy igazságszerető, erős hitű vezetői lehessenek egyházunknak és a társadalomnak. A presbytereknek meg kell jelenniök a vallásban és énekórákon a tanév folyamán is, nemcsak a vizsgák alkalmával, mert a tapasztalat szerint pusztán jelenlétük is buzdítólag hat a tanítóra és tanítványra egyaránt.

Mindig nagy erkölcsnemesítő hatással voltak a fejlődő gyermeki lélekre a jutalomkönyvek. Még felnőtt korban is, ha kezébe került a könyv, feljűl lelkében az a boldog óra, amikor a könyvet kapta. A jutalomkönyvek osztását rendszeressé kell tenni minden egyházközségben sőt intézményesen is biztosítani alapítványokkal vagy a költségvetésbe évenként felveendő összeggel.

Gyermekünk csak akkor lesznek református egyházunknak öntudatos és erős hitű tagjai, ha nemcsak a hittan órákon, hanem azonkívül is foglalkozunk velük, különösen amikor iskoláikat már elvégezték. Könnyen közönbösségbe merülnek, ha magukra hagyjuk. Be kell őket vonni az egyházi életbe szívhez szóló énekek és zene hangjaival, művelődésükre szolgáló előadásokkal és főként barátságos környezettel, amit az ifjúsági egyletekben találhatnak meg. Itt kell az iskolát végzett földműves és iparos ifjúságot vallásos munkába tömöríteni, hogy még gyermekkorukban megtanulják az egyház belső megerősítésének munkáját. Itt nemcsak anyagi áldozatot kell hoznia a presbyter-

nek, hanem sokkal inkább személyes munkát, fáradozást, hogy egyházunk csak részben is betöltsse isteni hivatását. Városi gyülekezetben tapasztalatunk szerint feltétlenül világi embernek kell vállalnia ezt a vezetést, mert ha a presbiterek nem teszik meg kötelessüket, akkor még háromszor annyi vallástanár és lelkipásztor is kevés lesz a nagy munkára.

De mennyi sok különböző munka vár még a presbiterekre; kiket méltán illet meg a „világi papság” elnevezés, ha becsülettel elégettesznek mindannak, amit a rájuk ruházott tisztség megkövetel. Vallásos irányú nyomtatványainkat, egyházi lapjainkat terjeszteni kell és el kell juttatni különösen olyanokhoz, akik nem látogatják a templomot.

Krisztusi vallásunk legszebb feladatai közé tartozik az árvákat gondozni; egyházunk elesett szegényeit, rokkantjait otthonukban felkeresni, állandó segítséssel gyámoltani, ha még olyan kevés is az a segítség, de ezzel gyülekezetünknek érettlük imádkozó szeretetét látható formában visszük el olyanokhoz is, akik már nagyon eltávolodtak tőlünk.

És ki fogja felkeresni a hitükben tántorgókat, akik a nagyobb falat kenyérért vallásukat akarják eldobni és a házasságukat, akik meggondolatlanságukban a bizonytalan családi boldogságért átengedik gyermekük lelkét más vallásfelekezetnek. Ki fogja ezeket felkeresni és az életből merített példákkal még idejében visszatartani szándékuktól?

Ezt a nagy feladatot, ezt a sokfelé elágazó munkát egy nagyobb gyülekezetben nem tudja a lelkész egyedül elvégezni, az messze felülmúlja erejét. Ezen csak az segíhet, ha a lelki ébresztés munkájában minél többen segítik a lelkipásztorokat. A hívő református ember nem elégedhetik meg ezzel, hogy ő maga hisz, de szent vágy ösztönzi, hogy másokat is megnyerjen a hitnek. Itt elsősorban tanult emberek segítő munkájára van szükség. A nagy tömeget csak akkor nyerhetjük meg az evangélium ügyének, ha előbb az értelmiség meghódol a vallásnak.

A megoldáshoz egy út vezet, amire Jézus rámutatott: „kérjétek az aratásnak Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába” (Luk. 10:2.) Ezek az aratók mi vagyunk presbiterek, nekünk kell elsősorban a lelkipásztorok mellé állanunk és személyes tevékenységünkkel minden belmissziói munkában velük együtt működnünk. Aki már résztvevő ezekben a munkákban, csak az láthatja, hogy milyen lelket átformáló nagy hatással van a hívőkre, ha a presbiterek és más világiak, akiknek ez nem élethivatásuk, semmi jutalmat vagy elismerést nem várva, dolgoznak Isten országának terjesztésén.

Boldog az az egyházközség, amelynek lelkipásztorai és presbiterai átértzik és életük munkájával bizonyítják, hogy a rájuk ruházott

tisztség nem lélek nélküli hivatal, hanem Istentől megáldott hivatás... És boldogok azok az egyházi vezetők, akik érzik magukon az Isten kegyelmét, mely arra méltatta őket, gyarló embereket, hogy eszközök lehetnek az ő országának építésében, hogy elmondhassák Pál apostollal „az Isten munkatársai vagyunk” (1. Kor. 3:9)

Lassú a fejlődési folyamat, csak sokára fog meglátszani a hitéletben a belmissziói munkának eredménye; mert előbb a romokat kell eltakarítani, a régi tespedtség dohos levegőjét kell elfújni, mielőtt az építő munkához hozzá kezdünk. De az eredmény sohasem fog elmaradni, mert az evangélium megújító ereje segíteni fog minden időben; és el fog érkezni az az idő, amikor magyar református egyházunkról is elmondhatják azt, amit Kálvin egykorú arcképe alá írtak: „Testben törekeny, lélekben hatalmas, hitben diadalmas.”

Dr. Szeghalmy Sándor
presbiter.

Angliában az úrvacsorához nagyon sok angol egyház szesztelenített bort használ.

Mansfelden (Németország), ahol Luther Márton első gyermekéveit töltötte, Luther-múzeumot létesítenek.

Az Amerikai Egyesült-Államok minden évben november utolsó csütörtökjén rendezik meg a hálaadó napot, mely nálunk nemzeti ünnep számba megy. Ezen a napon hálád adnak Istennek az egész év folyamán elveti áldásokért. A magyarországon tanuló amerikai diákok Budapesten szintén megrendezték ezt a hálaadó napot.

Dánia 400 évvel ezelőtt fogadta be a reformációt. Ebből az alkalomból a dán posta Tauen János dán reformátor képével ellátott emlékbélyegeket adott ki.

Japánban az IKE az ország minden területére kiterjedő nagyszabású evangélikációs munka beállítását vette tervbe.

Indiában a kaszon kívüliek közül legutóbb 2,500.000 lélek egyöntetűen elhatározta, hogy belép a keresztyén egyházba.

A német „Rajnai missziótársaság” munkaterületein: Afrikában, Holland-Indiában és Kínában kétszáz ezerrel szaporodott a keresztyének száma az utolsó tíz év alatt. Az európai munkások csaknem ugyanannyian vannak, mint azelőtt, ellenben a bennszülött munkások száma megkétszereződött.

A Református Élet című Budapesten megjelenő református folyóirat Kaposvárra háromnapos országos értekezletet hívott egybe a református értelmiség számára. A megnyitóbeszédet Ravasz László püspök tartotta. Hangoztatta, hogy a mai ember élete gyakorlatilag szét van tépve. Elmegyünk a templomba — mondotta —, de mihelyt onnét kilépünk, már a világi élet törvényei győznek bennünk. Miért van az, hogy a magánéletre és a közéletre az emberek két különböző erkölcsöt és törvényt hoznak? — tette fel ezután a kérdést. Miért van külön erkölcs az asszonyok és a férfiak számára, miért van más morálja az úrnak és a parasztnak, az árjának és a nem-árjának? Ezt a szét-tépett világot csak Krisztus, a jóság, szeretet és részvét tudja egybekapcsolni.

Egyház és állam.

Az imahéten, január 6-án Dejen elmondotta Dr. Vékás József.

A „Kiáltó Szó” ezévi első számában „A modern Caesarizmus” c alatt egy angol egyházi újságból vett fordítás jelent meg Kovács László esperes úrtól. E cikk végén egy német hivatalos felhívásból idézett néhány mondat így hangzik: „Az északi nép sorsa meg van határozva a saját erejébe, bátorságába és hatalmába vetett hite által. Nem ismeri el ennek a hatalomnak a megosztását a Teremtő és teremtmény között. Ép oly távol van tőle az üdvösség gondolata. Nincs szüksége közbenjáróra Isten és ember között. Nincs szüksége a hit által való megigazulásra. Saját magában van hite: német hit. A „Kegyelem” ismeretlen előtte.”

Mintha csak a XV. század államfértiának, Machiavellinek a keresztyénségről vallott felfogását hallanók, aki azt mondja: „A mi vallásunk az alázatosságba, az alacsony sorsba és az emberi élet megvételesebe helyezi a legfőbb boldogságot; a pogány vallás ellenben a legfőbb jót a lelki nagyságban lelta fel, meg a testi erőben s mindazon tulajdonságokban, melyek az embert féltelmetessé teszik. Úgy rémlik tehát előttem, mintha a keresztyén elvek megfosztották volna az embereket erejüktől s ezáltal alkalmasabbá tették őket arra, hogy a rossznak zsákó anyul szolgáljanak. Mert a rosszak hamar álláhatták, hogy minden veszély nélkül zsarnokoskodhatnak oly embereken, kik, hogy a paradicsomba jussanak, inkább eltűrik a sérelmet, se nhogy megbosszulják.”

Nem a mi feladatunk most e helyen kutatni azt, hogy mi vitte e nagy népet a keresztyénellenes elfogásra. Lehet, hogy a „keresztyént” béke megalazásai, vagy pedig az a törekvés, hogy a keresztyéninél erősebb egységet állítson, a világon szétszórt, de az egy törvény, egy hit és egy templom által bámulatos egységet mutató faj ellen.

Az okok minket nem érdekelnek. Számunkra ezalkalommal csak az a fontos, hogy Krisztus ellenségei szaporodnak. A keresztyén egyház nem csak a kommunizmus istentelenségével, hanem egy újkori pogány hit keletkezésével is szembetalálja magát. S ez utóbbi talán még veszedelmesebb a nyílt ellenségénél is, mert a nemzeti eszme elbűvölő köntösében jelenik meg.

Bárhogy is áll a dolog, újra felszínre kerül az egyház és állam viszonyának a kérdése, az a kérdés, mely a keresztyénség keletkezésével egyidejű s maig is megoldatlan.

A keresztyén szellem abban áll, hogy megkívánja az embertől mindazt, amit tőle meg lehet kívánni: az önmegtartózkodásnak, az önfeláldozásnak képzelhető legnagyobb fokát, melyre az emberi lélek, ha nem is tetteben, de gondolatban felemelkedhetik.

És az első keresztyének hirdetői és gyakorolói is a szeretetnek, jámborságnak, alázatosságnak erényeit, bár semmi világi hatalmuk nem volt s bár erényeik folytán kiszolgáltatva voltak a gonosz világnak, bántalmazásokat és üldöztetéseket szenvedtek, meghódították a régi államot.

Valóban a keresztyénség 4 első százada a krisztusi eszmék diadala volt anélkül, hogy földi hatalmat vett volna igénybe.

Az Evangélium megkívánja az Isten teljes szeretetét, a tökéletes emberszeretetet, a béketűrést, teljes szerénységet és alázatosságot, szóval megkíván minden képzelhető tökéletességet az embertől. E tan tehát az emberi erény leg-tökéletesebb eszméjét valósítja meg.

Csak egy ellenvetés támadhat e bámulatos erkölcsstan ellen, hogy mikor a kötelesség eszméjét tökéletességében tüneti elénk, elhanyagolni s feláldozni látszik a jog elvét. Mert ne feledjék, hogy az emberszeretet kötelme feltétlen lévén, a szenvedőknek meg van parancsolva, hogy szeressék üldözőiket, a mi fenséges és bámulatra méltó parancs ugyan, csak hogy az üldözésre új táplálékot nyújt. Az erősek és gyengék között, ha egyik részen megvan a türelem, de a másik részen hiányzik a jóakarát, az egyenlőtlenégből kegyetlen, orvosolhatatlan elnyomás keletkezik. És csakugyan ez történt a középkorban.

Nagy Gergely még csak az intelmeknél marad a keleti császárral szemben. De Nagy Károly után a IX ik század közepe táján új mozgalom támad az egyházi hatalom javára. Ez a hamis decretalisok kora. Az első pápának I. Kelemenről (Szent Péter utódjától) Szent Gergelyig, tulajdonított koholt levelek ezek, melyek alapján bizonyítani akarták az akkor alakult két tant: először az egyházi hatalom felsőbbtségét a világi hatalom felett, másodsor a római egyház felsőbbtségét a keleti egyház felett. E hamis decretalisok alapján megindult küzdelem, támogatva Hinckmar rheimsi érsek és mások elméleti által, a XI ik században éri el tetőpontját, mikor az erőszakos VII ik Gergely első ízben alkalmazza az azokban foglalt fenyegetést s a császárt trónjától megfosztja. Az ellenvetésekre azt mondja, hogy a fejedelmek hatalma nem Istentől van, mint Szent Pal mondja, hanem az öröktől.

VII-ik Gergely tettei és tanai nemcsak a császárság híveinél találtak ellenmondásra, hanem az egyházon belül is. Szent Bernát az utolsó egyház-anya, ki a keresztyén hagyományokhoz hű maradt, felemelte szavát az uralom és jogbitorlás e világiás szelleme ellen. Így szól: „Ime az Úrnak szava az Evangélium-

ban⁴: a nemzetek felett királyaik uralkodnak, ne így legyen az közöttetek. Világos ebből, hogy az uralkodás az apostoloknak tiltva van. Nosza most, kapcsoljátok össze merészen az uralkodást az apostoli hivatással, ha birni akartátok mind a kettőt, meg lesztek fosztva mind a kettőtől. Azok közé fogtok tartozni, akikről Isten mondja: uralkodtak, de nem az én nevemben; parancsoltak, de én el nem ismertem őket. Az uralkodástól el vagytok tiltva, a szolgálatra pedig ki vagytok rendelve. Nincs az a szenvedés, nincs az a fegyveres erőszak, melytől a saját érdekekben annyira óvnálak, mint attól a szenvedélytől, mely uralkodásra tör.⁴

Becket Tamás viszont a papi kiváltságok erélyes védője s több helyen minden fentartás nélkül alárendeli a királyi hatalmat az egyháznak.

Bár a középkor egyetlen eszmei tartalma az egyházi és világi hatalom kérdése volt, nem tudta megoldani. Mert tulajdonképpen a pápa és a császár küzdelme volt, mintha nem is léteznék más a világon. Nem látta át, hogy az állam természetes intézmény, mely az embernek emberi lényegéből foly s hogy a polgárokon nem mint keresztyének, hanem mint emberek uralkodik. Ebből következik, hogy az állam független az egyháztól. A keresztyén kormányzat csak lelki kormányzat lehet s ez bár nem politikai hatalom, a polgárokat az állami életre alkalmasabbakká teszi.

Az eszme tisztázását a XVI. ik század hozza, mely a protestantizmus révén vissza vezeti a keresztyénséget az evangéliumi alaphoz s a politikai és vallásos szabadság eszméjét veti fel. A protestantizmus szolgált alapul azon békeszerződés megkötésére is, mely egyazon állam különböző hitvallásainak egyenlő jogot biztosít, új jogot, melyet a középkor nem ismert.

De ha amint az eddigiekből kitűnik, az egyház nem gyakorolhat világi hatalmat, sőt Pál apostol Rómabeliekhez írott levele 13. részének első verse szerint: Minden lélek engedelmessédjék a felső hatalmasságoknak, mert nincsen hatalmasság, hanem csak Istentől: és amely hatalmasságok vannak, az Istentől rendeltettek, egyenesen a világi hatalom alá van rendelve, lehet-e, kell-e akkor az egyház és állam viszonyáról beszélni, hisz ezzel minden el van intézve.

Igen, el van intézve, ha a hatalom zsarnoki. De ha a hatalom Istentől rendeltetett, akkor az isteni parancs rá is vonatkozik s ha be akarja tartani az isteni parancsot, akkor az *igazságot* és *szeretetet* törvényé és parancsá teszi az államjog alapján.

De a törvény és végrehajtása között különbség van. A szeretet törvényét rendelettel végrehajtani nem lehet. Ezt az állam semmi más szervével megoldani nem tudja, csupán az egyház útján, mely az evangélium letétemé-

nyese, mely képviseli és védi az emberi lélek örökkévaló érdekeit.

Vizsont az egyház is e feladatot csak az emberi jog védelme alatt teljesítheti és pedig a vallásos érzésnek s Isten benső tiszteletének az emberi lélekbe való beidegzése által, az *igehirdetés* és *nevelés* eszközeivel. Oly jogok alapján, melyeket Spinoza is, — aki különben korlátlan hatalmat ad a világi hatalomnak az egyház felett — elismer.

Mivel pedig a keresztyén egyház felekezetre van tagolva, versenyezhetnek ez isteni parancs teljesítésében, de csakis ebben, az állam védelme alatt.

Az állam védelme és segítése nem szorítkozhatik csak egy felekezetre, mert Istennek benső tisztelete, a vallásos érzés és lelkiismereti szabadság ügyében nem lehet bíró. Az az egyház pedig, mely az állami hatalom segítségének kizárólagosságát akarja megszerezni, saját erkölcsi gyengeségéről tesz bizonyosságot; az állam pedig, ha ezt megteszi, eszközül használván fel az egyházat, kiközösíti mindazokat, kik nem az uralkodó vallást követik, ez által az üdvösségre vezető egyedüli utat jelölve meg, a legegényibb, legtermészetesebb emberi jogot sérti meg.

Testvéreim! annak idején Amsterdamban tartott világ olimpiász alkalmával a királynő *vasárnap* osztotta ki az érmeket és jutalmakat. Az egyház illő tisztelettel ugyan, de kifejezte azt a véleményét, hogy az ünnepek megszentelésének parancsa a királyokra is vonatkozik. E kicsiségnek sokak szemében kicsinyességné látszó tény mégis azt mutatja, hogy e szorgalmas nép szabad és boldog országa felett Isten törvénye uralkodik.

Szellemi irányzat sajtó nélkül nem tud a mai világban megállni. A magyar reformátusságnak létkérdése a sajtó.

R a v a s z L á s z l ó.

A felsőbaranyai (Magyarország) református egyházmegye lelkesíti kara minden hó első keddjén lelkesítő találkozót tart. A megjelent lelkészek feleségei pedig külön bibliatanulmányozásra gyűlnek össze.

Hollandiában egyetemes keresztyén énekeskönyv jelent meg, mely 640 éneket tartalmaz a keresztyénség minden századából. Ennek az énekeskönyvnek az az érdekessége, hogy ezt a római katolikus egyház is elismerte. Rövid idő alatt már 30.000 példány fogyott el belőle.

Az egész világ evangéliumi keresztyénei 1846 óta minden év első teljes hetét az egyetemes imahét megtartására használták fel. Az Evangéliumi Világszövetség terve alapján hazánkban is számos gyülekezet megtartotta a közös imádság erejét felhasználó összejeveleteket.

Közéletünk margójára.

Örvendtes jelenség kisebbségi közéletünkben az a komoly eredményekkel kecsegtető munka, mely gazdatársadalmunk megsegítésére, szervezésére irányul. Nektünk transylvániai kálvinistáknak kétszeres örömünk, hogy a *Gazdasági Egylet* elnökét, Szász Pált magunkénak is nevezhetjük mint hittestvérünket, aki egyházunkban elfoglalt magas tisztségében is számtalanszor tett és tesz bizonyosságot önfeláldozó munkakedvről, tehetségéről és a közéletben nélkülözhetetlen akaraterejéről. A kritikától nem fél, sőt elvárja a tárgyilagos bírálatot s míg háttározottsága közismert, az ellenvéleményt, ha annak indokait helytállóknak ismeri fel, hajlandó magáévá tenni. E kiváló elnököt elsőrangú szakemberekből álló vezérkar veszi körül s mivel e vezetőségben a különböző felekezetekhez tartozó emberek foglalnak helyet, minden irányu esetleges érzékenykedésnek még a leg-halványabb veszedelme is ki van eleve kűszöbölve. Külön érdeme a *Gazdasági Egylet*-nek, hogy nem politizál s így remélheti a mindenkori kormányok jóindulatát függetlenül a napi-politika hullámszásaitól, annál is inkább, mert az államnak tesz szolgálatot akkor, amikor a kisebbségi gazdatársadalomban munkálkodva, az állampolgárok egy jelentős rétegének anyagi jólétét és szakmai képzését igyekszik előmozdítani. Az egyházaknak kötelességük erkölcsi támogatásukkal elősegíteni a munka sikerét, annál is inkább, mert a *Gazdasági Egylet* korunkhoz és helyzetünkhöz alkalmazkodva a középbirtokosok mellett, elsősorban és kihangsúlyozva a kisbirtokosok gazdasági fellendítését tűzte ki célul, mely utóbbi társadalmi réteg képezi az egyházak tagjainak zömét.

Amikor a legnagyobb elismeréssel adózunk mindazoknak, akik a gazdatársadalom ügyének fellendítését vállalják magukra, hangot kell adnunk annak az óhajnak, hogy meg kellene vizsgálni azokat a feltételeket is, melyek alapján a többi társadalmi rétegek gazdasági érdekeinek fellendítésére is tehetnek valamit. A napszámosok, a kisiparosok, a középosztály lételemjain is bizonyára lehetne javítani, ha arra alkalmas emberek, alkalmas időben, a gazdavezetők példájára igazodva, kezükbe vennék e társadalmi rétegek gazdasági megsegítésének ügyét. Minden egyháznak szívéni kell viselnie a hívek életlehetőségeinek ügyét, épen ezért nem kétségeskedünk afelől, hogy egy ilyen-irányu, komoly kezdeményezés is, az egyházakban jelentős erkölcsi támaszra találna.

Kemény János.

A moszkvai „istentelenek“ központi tanácsa elhatározta, hogy a spanyolországi harcokban elesett „istentelenek“ 3000 árváját orosz gyermekotthonokban helyezi el, ahol istentelen módszerrel nevelik tovább őket.

Egyházunk Munkája

A lelkeszi értekezlet viszonya más közösségekhez.

A lelkeszi értekezlet egyházkerületi tagozatának megalakulása óta felújult sokak előtt az a kérdés, hogy mi lesz a kerületi értekezlet viszonya azokhoz az eddig fennállott és ma is fennálló más közösségekhez, amelyekben szintén résztvesznek a lelkeszek s munkájuk is sok tekintetben hasonló célkitűzést mutat. Ez a kérdés érthető. Sokaknál Azért merül fel, mert ezek a kapcsolatok olyan programot s olyan szellemet képviselnek és terjesztenek, amelyet a lelkeszi értekezletek szellemétől és programjától különbözönek, sőt talán azall ellenkezönek tekintenek. Hozzájárul ehez a nehézséghez az, hogy ezek a kapcsolatok már eddig is bizonyos szerepet játszottak az egyházkerület életében s most felmerül az a kérdés, hogy munkájuk továbbfolytatásával nem teszi-e ez a lelkeszi értekezletet erőtlenné és élelképtelenné? Nem történik-e meg az, hogy ezek tagjai kivonják magukat a lelkeszi értekezlet munkájából és külön utakat kezdenek járni. Két indokból lehet ezeket a kérdéseket feltenni: vagy a lelkeszek egységes szellemének, a lelkipásztori munkaközösségnek a feltétele nemes indokából, vagy egy egyéni érdekből származó indokból, ha pl. valaki attól fél, hogy az általa képviselt szellemet ezek a kapcsolatok s az ezekhez tartozó lelkeszek az értekezlet kebelében háttérbe szorítják s így az ő egyéni érvényesülését is megakadályozzák. A kettő közül csak az első a komoly ok, talán ez is az egyetlen s ezért csak erre kell figyelemmel lennünk.

Hogy a kérdést világosan láthassuk, bizonyos tényeket kell megállapítanunk. Lehetne itt történetileg is vizsgálni ezt az egész kérdést, mert az egyházunk újabb történetének egyik legérdekesebb belső kérdése, de most ettől eltekintünk.

Az első tény, amit meg kell állapítanunk, hogy az egyházkerületben ma két olyan közösség van, amellyel kapcsolatban ilyen félelmes kérdés felmerülhet. Az egyik a lelkipásztorok baráti szövetsége, a másik az IKE Szénior Osztálya. Hogyan állanak ezek? Az előbbi mint tudjuk, egy baráti társaság, amely semmiféle szervezettel nem rendelkezik, olyan lelkeszek kapcsolata, akik a maguk személyes életében, munkájában szorosabb kapcsolatot tartanak fenn egymással abból a célból, hogy egymást támogassák, egymásnak segítségére legyenek. Ez a közösség tényleg képviselt s most is képvisel egy szellemet és programot: az egyház életének megújítása programját, amelyet e közösség tagjai a lelkipásztorok életének Isten ígéje alapján való megújulásával s életüknek Isten ígéje fíetele alá helyezésével akarnak elérni. (A fogalmazás itt nem mindenben találó, de a régi fogalmazáson nem akartam változtatni). Hogy ez a szellem csakugyan terjedni kezdett és terjed egyházunkban s e programin megvalósítására tényleg történtek kísérletek és pedig sikeres kísérletek, tagadhatatlan. Bizonyos az is, hogy tagjai ezt a közösséget nem tekintik feleslegesnek most sem s nem tekintik mindaddig, míg szabad lesz a lelkipásztoroknak kisebb körben is egymás támogatására sietni. De nem is ez itt a kérdés, hanem az, akadályozza-e ez a közösség a lelkeszi értekezlet munkáját. Ha pedig ezt a kérdést feltezzük, okvetlen nemmel kell rá felelnünk.

Sőt egyenesen az a helyzet, hogy ennek a közösségnek a programja egyáltalában nem idegen a lelkeszi értekezlet programjától. Ha akár az ügyrendet, akár a már több egyházmege által elfogadott s a Református Szemle múlt évi 31. számában közölt munkaprogramot megnézzük, a kettő között nagyon sok lényeges hasonlóságot találunk. Az a gondolat, hogy a lelkipásztorok életének személyes ápolása az értekezletek egyik alapvető feladatát képezi, hogy a munkában való közösség

s nem az érdekvédelmi kapcsolat az, aminek a lelkészeket össze kell tartani, stb. mind azok, amelyeket ez a közösség évek óta hirdet és képvisel. Épen ezért felesleges az a félelem is, hogy e közösség tagjai nem fognak résztvenni az értekezlet munkájában, mert erre sem a program, sem pedig a tények nem adnak okot. A lelkészek baráti közössége fenn fog maradni, de tagjai — s ebben vigasztalódhat minden aggódó — nem csüggedő erővel, öntudatossággal és határozottsággal fognak résztvenni az értekezlet munkájában, fogják belevenni mindazt az erőt, amivel rendelkeznek és egyenként azon a helyen, ahol vannak, küzdeni fognak azért, hogy az értekezletnek ez a célja, amit az ügyrend előír, el ne homályosodjék és keresztül legyen víve mindenütt. Ez nekik kötelességük is, mert ezt a szellemet szolgálták eddig s most, mikor ez a program az egész lelkészi közösség programja, törekvéseik és imádságaik megvalósulásának tekintik azt. Nem elhúzódní, nem elzárkózni, de nagyobb erővel résztvenni feladatuk és kötelességük.

Másképpen áll a helyzet a másik közösséggel, az IKE Szénior Osztályával. Mindenki, aki ismeri, tudja róla, hogy ezt egyházkerületünk Igazgatótanácsa és közgyűlése, az Ifjúsági Keresztény Egyesületek Szövetségének munkáját szabályozó határozatban elismerte, működését megszabta s ezen alapon működik. Feladata, hogy munkaközösségekben kapcsolja össze mindazokat, akik egyházunkban az ifjúság közötti munkát támogatni hajlandók. Tehát egy speciális munkaköre van, amilyen lenne pl. ha egy tudományos munkaközösség alakul az egyházban, amely a theologia tudományos művelését tűzi ki célul, vagy amilyen a Külmisztó Barátai társasága. Ez utóbbihoz abban is hasonlít, hogy tagjai nemcsak lelkészek lehetnek, hanem akárki, aki az ifjúság gondozásának és keresztény nevelésének munkája iránt érdeklődik s abban részt akar venni. Naiv dolog tehát azt gondolni, hogy egy ilyen munkaközösséget csak úgy felehet oszlatni azért, mert attól félünk, hogy a lelkészi értekezlet munkáját veszélyezteti, vagy attól az embereket elvonja.

A Szénior Osztály is képvisel természetesen egy szellemet és programot. A szelleme az egész ifjúsági munka szelleme, amely az egyház életét Isten ígéje szerint akarja nézni s az egyházban folyó munkára úgy akarja az ifjúságot előkészíteni, hogy saját tagjait tájékoztalja az egyház élete kérdéseiről Isten Ígéje világításánál s az ifjúságot az egyháznak, mint az Ige hirdetésére és hallgatására létesült közösségnek akarja tagjává nevelni. Egyházunk világi tagjainak öntudatosításában, lelki nevelésében és a munkára való felkészítésében a Szénior Osztály igen jelentős szolgálatokat végzett, ismét abban a szellemben, amely a baráti szövetség szelleme s azon program alapján.

Itt ismét az az eset, amit előbb láttunk. Mivel a lelkészi értekezlet programja egyezik a Szénior Osztály programjának ezen részével, nem kell attól félnünk, hogy ennek tagjai nem vesznek részt az értekezlet munkájában. Sőt azt találjuk, hogy igen értékes segítséget nyújthat az értekezletnek több ponton. Először abban, hogy speciális érdeklődési körénél fogva a SzO. tagjai által világosabban hívhatja fel az értekezlet figyelmét az ifjúsági munka kérdéseire, azok tanulmányozására. Azután összetételénél fogva, mivel tagjai között nem lelkészek is vannak, alkalmat kaphat arra, hogy a lelkipásztori munka kérdéseivel, nehézségeivel azokat megismertette, megbecsülést, segítséget biztosítson azok részéről, a lelkészek számára. Végül, hogy a lelkipásztoroknak munkájukban biztosítsa a világiak érdeklődését, segítségét, munkavállalását s neveljen olyan segítőtársakat, akik ténylegesen is résztvesznek a munkában.

Igy ez a három közösség, a lelkészi értekezlet, a baráti szövetség és a szénior osztály nem gátolják, nem feleslegessé teszik egymást, hanem kiegészítik. Most már egy program és egy szellem alapján dolgozva szolgálhatják az egyházban Isten ígétjét. Ehez azonban egy dolog szükséges: az, hogy egyik részről se táplál-

janak gyanút, ellenszenvet vagy épen ellenséges indulatot a másik iránt, hanem arra törekedjenek, hogy mindegyik a maga sajátos helyzetében és adottságai között igyekezzék szolgálni a másikat. Annnyival inkább, mert a lelkészértekezlet vezetői tagjai közül is tudnánk megnevezni olyant, aki a szénior osztálynak s vele az ifjúsági munkának jelentős támogatója volt s sokan vannak, akik mindhárom munkakörben egyforma hűséggel és öntudatossággal vesznek részt, anélkül, hogy sejtelmük volna arról, hogy ezzel bármelyik ellen is hűtlenséget követnének el.

I. L.

Vallástanáraink értekezlete.

Január hó 6—7 napjain egyházkerületünk középiskolai és gyülekezeti rendes vallástanári *Vásárhelyi János*, püspök vezetése és *Dr. Imre Lajos*, theologiai tanár részvétele mellett értékes megbeszéléseket folytattak. Az értekezleten három kérdés került tárgyalás alá. Legalaposabban foglalkozott az értekezlet a középiskolai *vallástani tankönyvek reviziójával*. *Juhász Albert* és *M. Nagy Ottó* előadásából világosan meglátszott, hogy az újabb theologiai és pedagógiai szempontok tigelembevétele alapján, ezen a téren gyökeres revizióra van szükség. Az értekezlet a III. o. egyháztörténelmi tankönyvén és a IV. o. katedján kívül minden tankönyvet kicserélendőnek ítélte. Az alsó osztályok tananyagbeosztását megfelelőnek ítélte az értekezlet, de annál gyökeresebb változtatásokat kívánt a felső osztályokban. Itt az V. osztályos vallástörténet helyett részletes bibliaismertetésre lenne szükség. Az egyháztörténet az eddigi VI—VII. osztályokból összevonódna a VI. osztályba, viszont a VII., VIII. osztály alaposabb hit- és erkölcsstani kiképzésben részesülne. *László Dezső* részletes előadásban ismertette a középiskolai *vallásos nevelés vallástanián kívüli alkalmainál* felmerülő kérdéseket. Az értekezlet megbízást adott egy szűkebb bizottságnak, hogy részleteiben is dolgozza ki azt a református életrendet, melyet minden református középiskolában és internátusban kötelezőleg be kell vezetni. *Mózes András* az *állami középiskolákban folyó református vallásos nevelés kérdéseiről* tartott összefoglaló előadást. Az értekezlet úgy látta, hogy a kevesebb óraszámú dolgozó állami középiskoláink számára a középiskolával azonos tanterv alapján rövidebb tankönyveket kellene készíteni. Az értekezlet úgy határozott, hogy munkásságát hűsvétkor fogja folytatni, addig megszerzi a határozataihoz az Igazgatótanács jóváhagyását és előkészíti a további munkálatokat.

Igazán fontos és egyházunk egész életére kiható lépést tett egyházkerületünk püspöke akkor, amikor a vallástanárok kérésére összehívta a vallástanárok első értekezletét és időt és fáradságot nem kímélve, velük két napot testvéri közösségben eltöltött. Minden reményünk megvan, hogy az értekezlet előterjesztéseit a Méltóságos Igazgatótanács jóváhagyja és így az értekezlet hatása alatt nemcsak újabb és jobb középiskolai vallástani kézikönyveink lesznek, hanem középiskoláink igazi református jellegének és szellemének kialakításához is közelebb jutunk.

Alkalmat kellene arra is találnunk, hogy szűkebb értekezlet keretében alapos megvitatás tárgyává tegyük az *elemi iskolai vallástaniítás és vallásos nevelés* kérdéseit. Talán az egyházmegeyei tanügyi előadóknak kellene az itt felmerülő kérdéseket olyan alapos tanulmány tárgyává tenniük, hogy egyházkerületileg összehívandó, közös konferenciájuk előbbre vihetné a népiskolai vallástaniítás ügyét is.

L. D.

„A modern caesarizmus“ című múlt számunkban megjelent cikk szerzőjének: Kovács László deji esperesnek neve tévedésből Sándornak szedetett. A szerzőtől is és olvasóinktól is elnézést kérünk a hibáért.

Presbiter-nevelés.

Ha fontos számunkra, hogy az egyház a világban élő és ható erő legyen, éppen ilyen fontos, hogy olyan presbiterekkel rendelkezünk, akik akarják ezt és küzdenek ezért. Ma egész sereg presbiterünk van, akit vagy nem tudja, mit jelent presbiternek lenni, vagy pedig olyan cícomának tekinti a presbiteriséget, amely megkülönbözteti ugyan sok hozzá hasonló társától, de amelyből kézzelfogható haszna nincs. Ez a gondolkodás termeli ki azokat a presbitereket, akik az egyházban soha semmiféle aktív munkát nem vállalnak s nem végeznek, gyűlésre sem járnak el, de ha valamiképpen egyszer mégis ott találják magukat, részint lustaságból, részint gyávaságból bölcsen tartózkodnak minden véleménynyilvánítástól. De kétségteljesen a fenti gondolkodás még egy veszedelmes presbiter típust, amelynek minden ténykedése a gyűléseken való gáncsolódásokban merül ki s ahelyett, hogy építene, kegyellen romboló munkát végez a gyűlésekben. Ezek a típusok most még majdnem minden egyházközségben megtalálhatók s csak az a kérdés, hogy vajjon többen vannak-e a presbiterek közt, akiknek bár valamennyire fogalmuk van arról, hogy miért állnak örhelyükön s mekkora felelősség nyugszik rajtuk?

A presbiterium az egyház örálloinak testülete, minden presbiter örállo s mint ilyen két irányba kell vigyázzon. Egyfelől az egyháznak, mint földi intézménynek gondját kell hordoznia, másfelől ugyanakkor a láthatatlan anyaszentegyház épülésére kell tekintenie. Az első feladatkörbe tartozik az egyházközség anyagi és dologi természetű ügyei elintézésében való intenzív részvétel, a másodikba a lelki élet terére eső kérdések lelkiismeretes felkarolása, amilyenek pl. az igével való élés gyakorlására való buzdítás, családoknak presbiteri minőségben való látogatása, kitérések elleni küzdelem, egymás intése és figyelmeztetése stb. Lehetnek olyanok, akik vitáznak afelől, hogy az egy feladatnak két oldala közül melyik fontosabb: az ilyen meddő vitaközös. Nem szabad kiájszani egyiket sem a másik javára. A földi egyház nem állhat fenn a láthatatlan egyház nélkül s viszont a láthatatlan egyház ezen a világon tusakodó pénzügyi és dologi bajokkal küzdő egyházként nyilatkozik meg. Aki csak a láthatatlan egyházra néz s csak annak akar szolgálni, elszakad a valóságtól, aki pedig nem néz a láthatatlan egyházra, elveszti a gyökereit s táplálék nélkül marad, szolgálata vagy céltalanná válik, vagy elveszti célját. Napjainkban azonban mégis inkább az egyháznak, mint intézménynek javára bílen a presbiteriek szolgálatának mérlege. Legtöbb helyen a presbiterium olyanféle testületnek képzeli magát, mint pl. a községi tanács, amely bizonyos időközönként összeül, megvitatja a felmerült anyagi ügyeket s szétoszolván, a következő gyűlésig semmiféle kötelezettséget sem érez magán. Akinek számára az egyház élete és jövője égető kérdés, annak látnia kell, milyen nagy bajok származnak ebből az állapotból. Minden sikertelenség és hiba, amely a presbiterium tehetetlensége, vagy macacssága miatt következik be azért van, mert a presbiteriek nem érzik, hogy az egyházon keresztül Istennek szolgálnak és Istennek felelősök. Innen van aztán, hogy nemcsak a lelki élet kérdéseit hanyagolják el, hanem az egyház mindennapi dolgaiban is immel-ámmal járnak. Milyen sok lelkipásztor lehet, akinek nagy keserűséget okoz a kurdator vagy a presbiter, akinek soha sincs ideje, ha szolgálni kell.

A presbiteriség tehát — amint az elmondottakból is látnunk — szolgálat. De egyúttal méltóság is. Méltóság annyiban, amennyiben az Istennek való szolgálat méltósággal ruházta fel az embert. Nem szabad azonban pillanatnra sem elfeledni, hogy első a szolgálat. A presbiter nevelés szolgálatra való nevelés, amely úgy történik, hogy következtében a presbiter nemcsak szolgálni tanul meg, de megtanul örömmel, boldogan és felemelt fejjel szolgálni — Istenének.

Ez a probléma egyházunknak nem tulságosan régi problémája s a presbiternevelés szüksége olyan mértékben éget, amilyen mértékben szükségét érezzük az egyház megújulásának. Erdemes összevetni csak az 1907. évi s most is érvényben lévő Egyháztörvény és az új törvénytervezet I. törvényclikkét s rögtön meglátjuk, mekkora különbség van a két törvény között a presbiteri hivatalra nézve; mennyivel jobban precizitrozza az új törvény a presbiteriek kötelezéseit, különösképen pedig a lelkiélet terére tartozó tennivalóit. Az új törvény életbeléptetése azonban a messzi jövő homályába vész, de ezt a kérdést különben sem lehet csupán törvény által elintézni. Itt élő tusakodásra van szükség. Magvetésre, amelyből az Isten hatalmas termést fog hozni. A presbiter nevelés azoknak az örálloknak a kötelezése, akikre az Isten hitet, tudást és képességet bízott, hogy ezeket az ő országáért tékozzák.

Nem kétséges senki előtt sem, hogy a presbiternevelés elsősorban a lelkipásztor feladata. Talán tudja is minden lelkipásztor, hogy ezt a munkát tovább már nem lehet halogatni, de súlyos kérdés a módszer kérdése: mint végezze, s főként: miként indítsa be? Azért nehéz kérdés ez, mert nem lehet eltagadni, hogy gyűléseinknek férflaggal — és így presbiterrel — közül sokan csak asszonyoknak s gyermekeknek való csemegének nézik, amit az egyház belmissziói munkája nyújt s ha a presbiteriek ilyen minőségben részt is vesznek pl. az összejöveteleken, sok esetben csak becsületből teszik. Mégis egyetlen módja presbiternevelésünknek: Krisztushoz vezetni őket, hogy Vele élő kapcsolatba jussanak. Ez a megállapítás sokak előtt elcséppeltnek tűnhetik fel, mégsem tudok mást mondani, mert szolgálni egyedül Krisztustól lehet megtanulni, aki szolgál formába öltözött s ezzel övét számára dicsőségessé s kívánatosá tette a szolgálatot. Ebben a munkában nagyon fontos a lelkipásztor személyisége: Keresztyén jellemnek kell lennie, akinek élete Krisztus uralmáért van. Szemmel látható, hogy akár a presbiterium, akár pedig a gyűlésezet milyen hamar megérzi, hogy pásztorra kinek az érdekében küzde s aszerint tisztelt vagy nem tisztelt személyét ezen keresztül az ügyet, melyet munkál.

Isten az ember számára az Igében szótól meg, az ember viszont az Ige üzenetére imádságával felel, ezért a presbiternevelés első lépése az Ige és az imádság hatalmának megismertetése a presbiterekkel. Alkalmasság mód erre nézve, hogy minden presbiterrel gyűlést igeolvasással s imádsággal kezdjünk meg s imádsággal fejezzünk be. Tulajdonképpen célja mellett ez a tény hirdeti azt is, hogy a presbiterium tevékenységétől ott elnököl láthatatlanul a Krisztus s az ő jelenlétében nem lehet szó a szenvedélyek viharzásáról s a személyes érdekért való küzdelemről. De a gyűléseken túl a presbiteri családjában kell keresni, mennyire hódít az Ige s az imádság. Sok olyan ház van, ahol olykor-olykor megnyitják a Szentírást, de nem elég az öltetszerű bibliaolvasás, nevelni kell a rendszeres bibliaolvasásra. Ennek egyik módja az volna, hogy a presbiterekkel való találkozásaink alkalmával megkérdezzük, hol olvassa most a Bibliát, mennyit olvas naponként belőle? Erre nézve útbaigazítást kell adni. Jó lenne ha a bibliaolvasó kaulaut bár a presbiteriekhez eljuttathatók. Ha valaki már rendszeresen olvassa a Bibliát, nem elégszik meg ennyivel, hanem keresi az alkalmakat, ahol magyarázni is hallja. Nem marad el templomból és belmissziói összejövetelről. A Biblia után azonban szükség van azokra az organumokra: lapokra, könyvekre, amelyek annak tükrében a mai élet arcát és kérdéseit mutatják meg. Egyetlen presbiter asztaláról sem volna szabad hiányozni a Református presbiter kis katejának, de ezen a rövid, tömör figyelmeztetésen kívül, egész csomó olyan lapunk s könyvünk van, mely egyfelől a hit erősítésére szolgál, másfelől csendes keresztyéni szórakozást nyújt. (Harangszó, Ünnepnapok füzetel, Élő könyvek, Szórványaink

s más nagyobb könyvek stb.) Ezek mind sok segítséget adnak presbiter nevelésünkben. Csak használni kell őket! Mellettük azonban nagy szükség van egy kimondottan presbiterek céljait szolgáló folyóira, amely bár havonként vagy kéthavonként minden presbiternek elébe tárna az anyaszentegyház legsürgősebb kérdését s emellett a különböző vidékeken, viszonyok között, társadalmi állásban élő presbitereket nagy egységbe kapcsolná. Üdvös dolog volna, ha a presbiteriumok számára fokozatosan egy kis könyvtárt lehetne szervezni, ahol a nagyobb s egyénleg nehezebben megszervezhető munkák joglatának helyét. Természetesen itt is élénk szerepet játszik a pénz kérdése, ami miatt anyaszentegyházunkban annyi szép kezdeményezés bukott el vagy alig tudott megindulni. De ha ezt a nálunk olyan fájdalmas nehézséget sikerül legyőzni s beindítani a presbiterek önnevelését — kizártnak tartom, hogy eredmény nélkül maradjon. E célból meg kell próbálnunk azt, hogy a presbitereket bizonyos időközönként gyűjtsük össze. Ne gyűlésre, hanem, hogy az Ige ítélete alatt és mindíg ezen keresztül nézzenek bele feladatukba, egyházunk múltjába s életébe s iródmunka szépségeibe. Hátha a lelképásztor szolgálata őket is szolgálatra serkenti.

Egyes egyházmegeyékben szépen megindultak a presbiteri konferenciák s hatásuk sok helyen máris érzik. Szükség lenne egyetemesen megoldani ezeknek az összejöveteleknek a kérdését olyanformán, mint a lelkesítéstekeztetés s amint az új törvény bizonyos tekintetben útbaigazítást ad erre nézve. Ha az egyházmegeyét presbiteri konferenciák nem is teljesen megszabott program alapján dolgoznának, kellene legyen egy olyan gerinc, amelyik az egész kerület minden egyházmegeyéjén áthaladva irányt szab azok működésének. A kerületi s az országos presbiter szövetség megalkotása is előttünk álló feladat.

Ezek a módozatok mind arra irányulnak, hogy szolgálatauk következtében termelődjék ki az a presbiter típus, amelyik valóban örüllője az egyháznak a szó bibliai értelmében. Öntudatos, alázatos, aldozatos, munkás, határozott és hívő presbitereket akarunk nevelni. Mintának előttünk áll a Kálvin genfi presbiteriuma. Ezt kell megközelítenünk s azt a presbiter, aki útunkban

akadályoz vagy nem tart velünk, nem szabad meglátni. Nincs szükségünk öntudatlan presbiterekre, akik csak azért reformátusok, mert az anyakönyvbe ezeknek jegyeztettek be. Falusi gyülekezetekben sok helyen ilyenek az ú. n. „úri“ presbiterek. Ha valamenyik egyszerű földműves pl. gyermekét idegen vallásban nevelné, nagy hűhóval s felháborodással keresnők a megtorlást, de ha valaki nadrágot visel már a legelső örhelyen: családjában vigan eladhatja hittét — azért lehet igen-igen jó presbiter. Vajjon jól van-e ez így? Nincs szükségünk sértődő presbiterekre, akiknek drágadatos énjük minden szent ügynél becsesebb s ha valami sérelmet szenvednek, a presbiteriséggel együtt hitüket is sutba dobják. A szolgálata alázatosssággal jár; aki nem tud alázatos lenni, Istenországában nem szolgálhat. Nincs szükségünk az egyházzal szemben zsugori presbiterekre. Ha az ember Isten sáfára, a presbiter elsősorban az s aki a rá eső csekély egyházi terhet sem hajlandó hordozni, miként tudja életét Krisztusának adni? Nincs szükségünk lusta és gyáva presbiterekre. Az ilyenekről azt mondja Krisztus: „Mivel lágyemeleg vagy, sem hideg, sem hev, kivétel téged az én számból“. Krisztus kiveti s mi elnézzük, hogy ilyenek álljanak őrt azok felett, akik Istenországa felé tartanak. És nincs szükségünk hitetlen presbiterekre. Isten anyaszentegyházában egyetlen fegyver a hit. A harcos, aki fegyver nélkül indul az ütközetbe csak azért tesz, hogy a legelső találkozásnál megadja magát az ellenségnek.

A presbiter ideál előttünk van s nekünk az ideálnak elérése felé kell törnünk. Nehéz munka ez; több a viszszaesés, mint az előrehaladás. Alig-alig lehet valakit felrúzni ebből a világból. Emellett a külső körülmények is akadályozzák, sokszor egészen lehetetlenné teszik a munkát s nagy gát a magunk kishitűsége is. Lehet, hogy a mi számunkra csak nagyon haloványan, lehet, hogy egyáltalán nem tűnik fel az igazi presbiter képe, de Jézus szerint más a vető és más az arató. Isten minket vetni állított oda, nem szabad azzal törődnünk, hogy megérjük-e az aratást. Akár mi, akár dédunokánk látja meg azt a presbiter, akit Isten akar — Isten szempontjából mindegy. Isten előtt ezer esztendő annyit, mint a tegnapi nap. Az aratás nem marad el.

KOVÁTS LÁSZLÓ.

Az anyagi javakkal való szolgálata jótéteménye.

Most folyik a perselybontások eredményének összehámlálása. Nemsokára megtudjuk, hogy Egyházkerületünkben elhelyezett perselyekbe mennyi gyűlt össze egy esztendő alatt az oráštíe-i árvaház, a külmiszlió és a regdtí misszió számára.

Ha a végső összegeket nézzük, nagy számok kóvályognak a szemünk előtt. Meglehet, hogy a három említett célra, egymillió leire is felmegy az egy év alatt befolyó összeg. Ha azonban a begyűlt összeget elosztjuk Egyházkerületünk lélekszámával, kiderül, hogy adakozásunk összege nem haladja túl szeméyenként az évi 2 leinyi összeget. Ez pedig már fájdalmasan kicsiny szám. Az önkéntes adakozással más téren sem állunk sokkal jobban. Az évi perselypénz a legtöbb egyházközségben alatta marad a szeméyenkénti 4 leinek s alig van olyan egyházközségünk, ahol a 6 leit eléri.

Ez pedig vagy azt jelenti, hogy nagyon kevesen vesznek részt az önkéntes adakozásban, vagy azt, hogy nagyon keveset jelent nekünk az az ügy, amelyet az önkéntes adakozás úján akarunk szolgálni.

A napokban beszélte nekem egyik közéleti emberünk a következő esetet. Fent járt az egyik minisztériumban. S ott egy nagyon egyszerűen öltözött, nagy bakancsos öreg asszony a térképen mutogatta a miniszternek azokat a falvakat, amelyekben 4 milliót ajándékozott templomepítésre s amely összeget most újabb adománnyal akart növelni. Mikor a miniszter ezt nagy hálával megköszönte, az öreg asszony így válaszolt: Ne köszönje

Miniszter úr! Nem ismerik a mi népünk szükségét. Én tartozom hálával, hogy megengedik nekem, hogy ezt a munkát elvégezhettem.

Nem az összeg nagysága lepelt meg ebben az esetben, hanem az a lélek, mely az összeget felajánlotta.

Anyaszentegyházunkban ennek a léleknek a haldoklása a kétségbeesztő. Mi arról beszélünk, hogy ennyit, vagy annyi áldozatot hoztunk árváinkért, a külmiszlióért, vagy a Regdtíba sodródott s ott hitükben s nyelvükben pusztuló testvéreinkért. Az evangélium pedig ugyanakkor jótéteményről szól. (II. Kor. 8: 4.) Istennek jótéteménye az rajtuk, hogy megengedi nekünk, hogy anyagi javainkkal is szolgáljunk Néki. Istennek különös kegyelme az, hogy a mi filléreinket s adományainkat elfogadja s az Ő ügyének e világban való előbbvitelére felhasználja.

Nem mi gyakorolunk jótéteményt, mikor adakozunk, hanem Isten gyakorol jótéteményt mivélünk, amikor a mi anyagi javakkal való szolgálataunkat elfogadja.

Ez az evangéliumi lelkület halt ki mi közülünk.

Alig találkoznak vele s ezért olyan kevés a mi önkéntes adományunk.

Ezt a lelkületet kell nekünk ismét visszaszerezniünk. Azt a lelkületet, mely ereje szerint, sőt erején felül is boldogan és örömmel adakozik.

Ez a lelkület azonban csak hitből fakad és hitből táplálkozik. A mi református hitünk szerint az egész élet egy folyton tartó háladáás a Krisztus jótéteményéért. A református ember életét ebben a háladáásban emészti

s nem ismer más célt Isten dicsőségének szolgálatán kívül. Testünk, lelkünk, anyagi javaink s szellemi kincseink mind Istené s azért kaptuk sáfárságba, hogy Nekit szolgáljunk vele. Az a jótétemény, hogy Istennek szolgálhatunk, hogy szabad neki szolgáljunk, valamikor a bethániai hajlékban drága olajának tékozlására bírta a bünhös asszony s Jerikóban a legszíveltebb üzletembernek pénzes zsákját nyitotta meg. Csak ez tudja megnyitni a mi érszényeinket is, hogy örvendezve és háladással vegyük ki belőle s bőségesebben adjuk azokat a jellékeket, amelyeket Isten ügyének szolgálatára felajánlunk.

JUHÁSZ ALBERT.

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

„Szomorú jelentés“.

Néhai való, jó Bolyai Farkas, a mathézis professzora, egykor a kollégium nyomdászának azt az útastást adta, hogy többé ne nyomja rá a gyászjelentések címéül a „szomorú-jelentés“ szót, mert azt, hacsak rá-néz is az ember, azonnal tudja, miről legyen benne szó, annak a hasonlatossága szerint mondotta a tudós professzor, hogy a csizmára nem írják rá: csizma. S én, kedves olvasóm, mégis azt írtam e rövid tudósítás élére: „szomorú-jelentés“, mert ha elolvasod nyitott szemmel és nyitott szívvel, észreveheted, hogy itt olyan szomorú dologról értesítelek, mely, ha még nem is a halál beálltát, de annak rémes közelségét mutatja olyan dologban, amelynek áldásos élete nem kis mértékben e rovat olvasóinak lelkiismeretétől és kötelességteljesítésétől függ.

Arról van szó, amiről két évvel ezelőtt épen a Bolyaiak-kollégiumában, főként a Szénior-testvérek előtt már beszámoltunk, hogy tudniillik egyházunk egyetlen theologiai és pedagógiai tudományt ápoló és terjesztő folyóirata, Ravasz Lászlónak ez a kitünő alapítása, az „Az Út“ olyan nehéz helyzetben van, épen a lelkészkar közönyössége következtében, hogy ezt továbbra lelkünk mérhetetlen kára nélkül nem nézhetjük. De szomorú és beszámolónk azért is, mert épen az utóbbi évek alatt kikerült lelkésznevezédek tanúsít semmivel nem menthető nemtörődömséget e nélkülözhetetlen lapunk iránt.

Kérdeztük-e meg magunktól őszintén valaha is, hogy ez miért van így? Ez a lap talán olyan kérdéseket tárgyal hasábjain, amelyek minket lelkészeket nem érdekelnek? Ezt nem tette soha. Kezdetől fogva hűséges támogatónk volt a magunkrautaltság nehéz ideiben. Egyházi és nemzeti (helyes értelemben véve!) kérdések szövevényei között vergődő lelképásztori és nevelői táborunkat irányítja és segíti. Ez a lap mindig adott és a léte fennmaradásához szükségést még soha meg nem kapta s ha kénytelenek lennénk áldásos élete felett a halálharangot megkongatni, ez mindnyájunk szegylene lenne. Értse meg mindenki: sokkal, de sokkal többet kell adnunk neki, mint eddig tettük.

Mert tudod — kedves olvasóm — mit nyújtunk e ap felé mi lelkészek, nevelők? ... Romániában ma egálább 700 református lelképásztor és 600-nál több anár és tanító van s ezek közül alig 200-an olvassák taz „Az Út“-at. A lelkészek közül csak 135-ön. Ha pedig lelkészi karunk negyötöd-e meg tud élni, szolgálát el tudja látni e lap segítsége nélkül, ez annak a mutatója, hogy mi munkánkban nélkülözünk egy erős alapot a céltudatosságot s bátran erre vezethetjük vissza annyi kapkodásunkat s munkáink sikertelenségét. A 20 egyházmegye közül csak ötbe jár ez a lap

tíz, vagy tízen felüli példányszámban, 8 egyházmegyébe őt, vagy ötön aluli példányban köszönt be havonként. A többi lelkésznek ez a folyóirat nem kell, pedig évi 120 lei nyomoruságaink sok próbái között is kellene legyen erre a lapra. Szabad-e tétlenül nézünk, hogy annyira fontos lapunk szerkesztésével, kiadásával járó minden nehézség továbbra is azokat terhelje, akik teljesen önzetlenül, évek óta szolgálnak ezzel is Anyaszentegyházunkban. Ha senki meg nem hallaná is e szomorú állapotról szóló híradásunkat, de a lelkészeknek meg kell hallaniok és jönniök kell megmentésére a Krisztus nevét hordozó, Krisztus Anyaszentegyházát építő theologiai folyóiratunknak.

A. L.

Hírek a központi szénior csoport életéből. A csoport minden szerdán este *bibliórát* tart. A bibliórakon megbeszélést folytattak az egyetemes papság kérdéséről, a lelkészszentelés felől, majd a női lelkészek speciális kérdései kerültek megbeszélés alá.

A csoport január 24-én *szeretelvéndégséget* rendez a tagok és családtagjaik részvételével.

Könyv a SzO-ról. A legutóbbi választmányi gyűlés határozata értelmében Dr. Tavaszy Sándor és László Dezső *A Szénior Osztály Munkája* c. alatt egy kis könyvet írtak. A könyv a következő fejezetekre oszlik: A SzO. feladata egyházunk megújulásában, A SzO. tíz éve, A SzO. munkarendje, A SzO. alapelvei. A kis könyv mindent elmond, amit a SzO-ról tudni kell a mozgalom tagjainak és külső szemlélőinek, a mű remélhetőleg elvégzi a szolgálatát és megcáfolja azokat a képtelenebbnél képtelenebb vádakot és híreszteléseket, melyekkel ezt a munkát sokan kísérik. Minden szénior azonnal rendezze meg lapunk kiadóhivatala által. Ára: 10 lej, a szénior tagsági díjjal együtt is beküldhető. Minden szénior tartsa kötelességének a könyv megvásárlását és terjesztését.

Az odorheui IKE szeniorosztály VI. összejövetelét november 18-án tartotta meg. Ez a találkozás öszeze volt kötve Babos Sándor misszionáriusnak és Szigethy Béla utazótiktárnak Odorheiuon létevel s az ő segítségükkel bő alkalmunk nyílt az ifjúság helyzetének és kérdéseinek tágabbkörű megbeszélésére. Előbbi a világ, de különösen Kina ifjúságának a helyzetéről adott felvilágosítást, míg utóbbi a romániai IKE munkákról nyújtott tájékoztatást.

Az odorheui IKE Szenior Osztály január 7-én tartotta meg hetedik összejövetelét, mikoris megbeszélte az ifjúsági munkák kérdéseit elhatározták, hogy a téli idényben végzett munkáról a legközelebbi összejövetelen minden egyes tag be fog számolni. Ugyanakkor a megye ref. ifjúságának a helyzetképét is fel kell venni s evégből minden szenior tag a maga körzetén belül elvégzi ezt a felmérő munkát.

Az ifjúsági munka nehézségei kapcsán újból felvetődött a fiatalok összejöveteleinek hiánya. Nem találkoznak eleget a szomszédos falvak ifjai. Ennek a hiánynak a kitöltésére szükséges téli körzeti konferenciákat rendezni a falusi ifjakkal.

„Északi műveltség és északi rokonaink műveltségi viszonyai“ címen Dr. Váró György tartott előadást, melyben a Gruntwig-féle népfőiskolai gondolatot és ennek északon való megvalósítását mutatta be.

Eljegyzés. *Lörincz Mária*t, a ref. Egyházkerület Nőszövetségének utazótiktárnőjét dec. 25-én eljegyezte *Babos Sándor*, a ref. Egyházkerület mandzsuriai missziós lelkésze. Isten áldását kérjük rájuk.

Biró Mózes dec. hó folyamán tartotta esküvőjét *Thaly Iduskával*. Áldja meg az Úr ezt az új házasságot.

Farkas Jenő okl. vallástanár és *Péter Margit* dec. 28-án tartották esküvőjüket. Szívvel kívánjuk rájuk Isten áldását.

Mester István theol. szénior jan. 1-én tartotta eljegyzését *Farkas Piroskával*. Testvéri szívvel osztozunk örömlükben.

Nyílt levél az olvasókhhoz.

Lapunk múlt számában cikket közöltem: Ujabb szellemi hatások egyházunk lelki arcán cím alatt. Baráti beszélgetésben és magánlevélben is többen megkérdeztek egyet-mást ezzel a cikkemmel kapcsolatban. A kérdésekre magánúton megfeleltem, azonban lehetséges, hogy vannak olyan olvasók, akikben felmerültek ugyan ezek a kérdések, de nem kértek választ tőlem azokra. Ez indított arra, hogy a cikkkel felmerült kérdésekre adott válaszaimat a lapban is közöljem.

1. Egyik olvasónk azt mondta, hogy a cikkből ő azt vette ki, mintha én az ú. n. oxfordi mozgalomnak tulajdonítanék és úgy ábrázolnám, mintha ez a mozgalom jelentőségében legalább is akkora lenne, mint a reformátori teológia.

Amint a kérdéses cikkben jeleztem, én egy konferencia belső lelki képét akartam ábrázolni, úgy, amint az előttem jelentkezett. Azon a konferencián aránylag elég sokan képviselték az oxfordi mozgalom felfogását, tagadhatatlan, hogy éppen azon a konferencián ez a szellem igen sokszor és igen erőteljesen jelentkezett. Ezzel azonban nem állítottam azt, hogy annak a konferenciának az lett volna a domináló szelleme, még kevésbé azt, hogy az oxfordizmusnak egyházunk életében nagyobb jelentősége volna, mint a dialektikai teológiának. Ma nincs egyetlen olyan külföldi szellemi áramlat sem, amelynek egyházunk annyit köszönhetne, mint éppen az új-reformátori, vagy dialektikai teológiának.

2. Egy másik barátom azt olvasta ki a cikkemből, hogy úgy én, mint a Kiáltó Szó feladtuk a reformátori teológiai felfogásunkhoz való ragaszkodásunkat. Ha az illető nem lett volna lapunk egyik legértékesebb munkatársa, felesleges is volna ennek a kérdésnek megválaszolása. Így azonban a kérdést egészen jogosnak és feleletre méltónak kell itélnem. Nagyon természetes, a Kiáltó Szó egész munkáját és szellemét alapjában határozza meg az új-reformátori teológia szelleme; amennyire tőlem telhetett, én is igyekeztem ebben a teológiában elmélyülni és ennek figyelmeztetéseit felhasználni. Kérdéses cikkemben egyáltalán nem foglaltam állást a reformátori teológia ellen, amennyiben ez jött volna ki a cikkemből, iraszkodásom fagyatékos volna számlájának terhére. Magamra nézve megtiszteltetésnek tartom, ha ehhez a teológiai gondolkodáshoz számítnak. Én igenis ragaszkodom ehhez a teológiához és igyekszem figyelmeztetéseit szerezni gondolkodni.

3. Hogy további és más félreértéseket is meg lehessen előzni, nagyon kérem az olvasókat, hogy kérdéses cikkemben ne lássanak semmi mást, mint egy összejöveteletről felvett állapotrajzot.

László Dezső.

H I R E I N K

Az Ardeali Református Egyházkerület rendkívüli közgyűlése és ezzel kapcsolatos püspök, valamint az ifjú lelkészek felszentelése Clujra, folyó évi január hó 30-31. és február hó 1-ére van kitűzve.

A január hó 30-ikára összehívott közgyűlés egyik különösen kiemelkedő tárgya az egyházkerületi főjegyző-püspökhelyettes megválasztása.

A püspök-szentelő istentisztelet 31-én lesz a belvárosi ref. templomban, amelyen a liturgia első részét dr. Gönczy Lajos ref. theol. igazgató végzi, míg a püspökhelyettes imádságot a szolgálatra legidősebb esperes: Bajkó György fogja mondani. Ez után fog következni Vásárhelyi János református püspök alkalmi beszéde és imádsága.

Február hó 1-én ugyancsak a belvárosi református templomban fog megtörténni az ifjúlelkészek felszentelése is, amikor az igét dr. Javaszky Sándor theol. tanár fogja hirdetni.

A budapesti egyházmegye lelkészei, vallásitanítói és gyülekezeti munkásai a beállott újév alkalmából folyó évi január hó 2-án üdvözölték dr. Ravasz Lászlót. A püspök az üdvözlésre, nagy vonásokban a következőkben válaszolt:

„Ha az új esztendőnek partjáról nézem a magyar református egyházat — mondotta a püspök — azt veszem ki belőle, hogy a ránk következő évben még inkább kell differenciálódni és integrálódni. Eltelt az idő, amikor az egyházban egy kéz, egy módszer mindent elvégezhetett. A lelkipásztorságban épp úgy, mint az orvosi szolgálatban, specializálódó folyamat megy végbe és kialakul a gyülekezeteket vezető lelkipásztor típusa. Véghetetlen sok feladattal szemben kell eleget tenni. Egyik nap csak azon vesszük észre magunkat, hogy fölünk várják, hogy szakszerű nevelők legyünk, legkülönb. igehirdetők s ugyanakkor mesteri pásztorok legyünk. Fölünk várják azt, hogy oly jól tudjunk írni, mint szólni, avagy szolgálni. Értünk a gazdasági dolgokhoz, szerkesszünk újságot, csináljunk szociálpolitikát és miveljük a teológiai tudományt. Ezt egy ember betölteni ma már nem tudja, ezért kell különleges szolgálatra berendezkedni. Az élet ezer igénye áll szemben azzal a reformátussággal, amelyik minden próbában létejét csak azzal menti meg, ha feladatait meg tudja oldani. Minket már nem tart a közjog, az általános felvilágosodottság, minket már nem tartanak tisztán hatalmi erők, minket a közszükség tart, hogy tudunk-e egészen egyéni újat, speciálisat mondani ezzel az ezeréves élettel szemben.

Ezt a differenciálódó folyamatot egy nagy integrálódó folyamatnak kell kipótolni, hogy a református egyház hívei és vezetői között egyre teljesebb legyen a lelki egység. Érdekes az, hogy még ötven ezelőtt milyen távol állhatott egymástól a református és református, egyik lelkipásztor a másiktól. A debreceni vagy a budapesti első zsinaton, mint hogyha a különböző plánetárról érkeztek volna az emberek, úgy nézett egymásra pl. egy ardeali tanár és egy dunántúli lelkipásztor. Azóta eltelt ötven esztendő s ez már magában is mennyire közel hozott egymáshoz és rövid idő alatt meg fogjuk tanulni, hogy minden segítség, amire támaszkodhatunk; egymástól jöhet. Minden erő, ami minket emel és tart, az az erő, amelyet önmagunk fejtünk ki. Ezt a

nagy közösséget természetesen soha senki, de legkevésbé a magyar református nem találhatja másban, mint a mi hitünk fejedelmében és királyunkban, az Úr Jézus Krisztusban.

Az idők és a mulandóságnak hegyfokáról önmagamra is nézek. A fizikai erő talán fogy, de egyre nagyobb világossággal látom az utakat, a célokat. Az emberből, amíg telnek az idők, az aktivitás, a szervezőképesség, a közvetlen kormányzati erő és befolyás rendszeren apadni szokott, azonban az útnak látása, a célok kijelölése, az ellentétek felismerése egyre könnyebbé válik: ez az a pont, ahol az ember harcosból átalakul bölcsé; ez az a pont, amikor a kéz ereje és keménysége helyett a lélek világossága és felsőbbisége az a karizma, amivel Isten felruház egy nehéz örökhelynek betöltésére.

A pápai református egyház számára négy harangot szereztek be. A legnagyobb harangot a diákok gyűjtéséből öntették a pápai új templom számára s ez a „diákharang” nevet viseli.

Franco spanyol tábornok megbizottja Genfben jegyzéket nyújtott át az egyházi segélyközpont vezetőjének, melyben arra nyújtanak ígéretet, hogy jövőben Spanyolországban a protestánsok is teljes vallásszabadságot nyernek. Ennek a jegyzéknek előzménye az volt, hogy a protestánsok tiltakoztak az istentisztelet háborgatása és a protestáns templomok bezárása ellen.

Oroszországban Szentpéterváron titkosan működő theologiai szemináriumot lepleztek le a hatóságok. Ebben a szemináriumban két év óta képeznek ki lelkészeket. Az intézet két tanárát és 64 növendékét törvénytelenül elé állították ellenforradalmi tevékenység címén.

Páduában annak emlékére, hogy Olaszország és a pápa kibékült egymással, templomot építenek. Ez lesz az első olasz templom, amelyet légvédelmi berendezéssel is ellátnak.

Spanyolországban a valenciai kormány, valamint a Barcelonában uralkodó bolsevista vezetők betiltották karácsony megünneplését azon a címen, hogy a nagy élelmiszer inség miatt nem szabad az ünnepeket megülni.

A cluj-i róm. katolikus hívek folyó évi február hó 27. és 28-ik napjára tüntető nagygyűlést hívtak össze a bolsevizmus ellen. Összeakarnak fogni és harcot hirdetnek az istentelenek ellen.

Isten említi meg, hogy az oroszországi „istentelenek szövetsége” ugyancsak február hó 27-ikére szintén nagygyűlést hívott össze Moszkvába.

A Holland „Standard” közlése szerint a szovjet 1936. évi hadi kiadása nem kevesebb, mint 592 millió fontsterling (1914-ben: 92 millió). De a többi nagyhatalmak sem maradnak töle. Franciaország: 185 mill. fontst. (1914: 22 mill.); Anglia 161 millió (1914: 77); de itt figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy az angol kiadások súlya 1937-re esik; Olaszország: 185 millió (1914: 37); Japán: 60 millió (1914: 19); Egyesült-Államok 220 millió (1914: 50); Németország 940 millió (1914: 95). Németországnak a többi államokkal szemben egy egészen új hadsereget kellett felállítani. Ilyenformán a hét nagyhatalom 1936-ra az 1914-i világháború előkészítő fegyverkezésnek ötszörösét adta ki.

Dánia 400 évvel ezelőtt fogadta be a reformációt. Ebből az alkalomból a dán posta Tausen János dán reformátor képével ellátott emlékbélyegeket adott ki.

A bucuresti metropolitánál kétszáz zsidó család jelentkezett és bejelentette szándékát, hogy átakarnak térni a görög keleti hitre és saját költségükön maguknak új templomot is szándékoznak építeni.

A párisi világkiállításon, amely folyó évi május 1-én nyílik meg, a Vatikán is a kiállítók között van. Egy modern templomot fog bemutatni egy főoltárral és 12 kápolnával. Abban a pavilonban, ahol a templomot fogják megépíteni, még egy szabadtéri színházat is fognak létesíteni, ahol misztérium játékokat fognak előadni.

A finn kormány minden esztendőben 4 külön általános-hála-, bűnbánat- és imádság-napot rendel el, amelyre az istentiszteleti ígéhirdetés alapigéit is a finn köztársasági elnök szabja meg.

Az alapigéket a köztársaság hivatalos lapja közli minden alkalommal a köztársasági elnök kiáltványával együtt. Az 1937. évre a kiáltvány az Isten szerint való szomorúságról és a Krisztusban megjelent igazságtalanságról szól a jövőért aggodalmaskodó emberhez.

Az Északamerikai Egyesült-Államokban két és félmillió róm. kath. gyermek van, akik az állami iskolákban még a legelemibb vallásoktatásban sem részesülnek. A „Keresztyén Hitoktatás Testvérisége” egyelőre félmillió laikus testvérnek vallásitanítói kiképzését határozta el, hogy ez által a vallásoktatás hiányán segítsen.

A spanyolországi kommunista-anarkista Caballero-kormányának egyik számottevő tagja Angel Ossorio Gallardo kommunista vezér most megjelent tanulmányában a kommunista gazdálkodás sikertelenségéről a többek között a következőket írja: „Igen egyszerűnek képzelte a kommunizmus az új gazdálkodásra való áttérést. Azt hitte, hogy csak arról van szó, hogy tovább termeljen és eladjon. De meglepedkezett arról, hogy vevők nem állanak mindig rendelkezésre és a gyenge forgalom idején is fizetni kell a munkásokat. A forgalomhiány miatt a termelt áruk túlságosan felhalmozódnak a raktárakban, újabb nyersanyagot továbbra is be kell szerezni. Míg a nagytökeésektől elvett anyagkészlet rendelkezésre áll, könnyű volt a termelés. Ma már más a helyzet. Árut senki sem mer venni, mert fél az elkomunizálástól. Ennek következtében a gyárak nem tudják fizetni munkásaikat, sőt kénytelenek az üzemüket teljesen, vagy egy időre beszüntetni. A gazdálkodási összeomlás nem fogja a ma még mindig vagonnal bíró elemet sújtani, hanem a munkások nyakába zúdít újabb nyomort. Most látjuk, hogy amit a megváltás útjának tartottunk, összeomláshoz, bukáshoz vezet.”

Debrecen városa elhatározta, hogy 250 000 pengőt adományoz híres kollégiumának, annak fennállása 400 éves jubileuma alkalmából. 250 ezer pengő 50 000 dollárnak (7,500.000 Leinek) felel meg. Lehet, hogy Angliában, Amerikában nem nagy esemény az, ha 50 000 dollárt ajándékozik valamelyik város az ő iskolájának. Debrecennek azonban igen nagy összeg ez. Elmúlt már az a gazdag, jó világ, amikor jeles összeget kért Simonffy polgármester Debrecen városától színház építésére s mert a civisek hűmögtek hámmogtak, hogy miért adjanak ők pénzt komédiaháza, Simonffy ezzel tromfolta le őket:

— Hát mert telik!

S erre a civis büszkeség nyomban kinyitotta a nagy bugyelláris száját. A debreceni kálvinista polgárok szívesen adtak pénzt az ő kollégiumukra, mert arra méltán büszkék. Ősi mentevára ez a magyar tudományosságnak s a hajthatatlan kálvinista szellemnek. Negyszáz évvel ezelőtt alapították. 1896-ig 24 361 diák nyert itt tudományos szempontból elsőrangú, nemzeti szempontból példás kiképzést. Reformátusok bőkezűsége tartotta fenn a kollégiumot ide menekült valamikor az üldözött sárospataki,

pápai református kollégiumok tanári serege, a tanuló nyája is.

Átszenvedte az üldözésnek hosszú sorozatát. Oszirák katonák elhamvasztották híres könyvtárát, leiltották a tanárok fizetését. A világ minden tájáról jött azonban a hitsorsosok támogatása, különösen angol részről. Halottaiból újjáéledt és virult a kollégium akadémiaja, tanítóképzője, főgimnáziuma. Ebből a magból sarjadt itt ki a világ egyik legszebb és legtökéletesebb egyeteme is. Könyvtára, érem- és pénzgyűjteménye, múzeumi világhírűek. A háborús összeomlás után Baltazár püspök amerikai gyűjtői segítettek a talpraállásban. Érthető hát, hogy Debrecen polgársága szívesen áldoz e főiskoláért, amely e város világhírűsége; 400 év óta melegágya a magyar tudománynak s a szabad magyar szellemnek.

A spanyol polgárháború kirobbanásának ötödik hónapja alkalmából az angol lapok emlékeztetnek arra, hogy a világtörténelem legrövidebb háborúja negyven esztendővel ezelőtt folyt le. 1896 augusztusában Zanzibár szultánja hadat üzent az angol királynak. A hadüzenet vétele után a Zanzibár közelében horgonyzó angol cirkáló tűz alá fogta a szultán palotáját és elsüllyesztette Zanzibár egyetlen hadihajóját. Pontosan harminchét perccel a hadüzenet után a szultán menekülésszerűen elhagyta palotáját, amelyre kiülték a fehér zászlót. Harminchét perc — ez eddig a rövidségi rekord a háborúk történelében.

Németországban legújabbán Kr. e. helyett a dátumnál a következő három betűt használják: V. d. Z. Vor der Zeitwende.

Londonban ezelőtt 50 évvel indult meg British Weekly című egyházi hetilap, amely most egy hatalmas ünnepi számot adott ki félszázados jubileuma alkalmából. Az 50 év folyamán valóságos világlappá fejlődött ez a nagyszerűen szerkesztett sokezer példányban megjelenő újság. Aki semmi más angol újságot nem olvashat, ebből a lapból jóformán elegendő tájékozást nyerhet a brit világbirodalomban végbemenő fontosabb egyházi, politikai, társadalmi mozgalmakról. Minden számban van bibliai elmélkedés, vasárnapi iskolai előkészítő magyarázat, van politikai szemle, parlamenti tudósítás, szépirodalom, gyermekek, nők számára írt cikkek, bőséges hírvonat stb. Ebben a lapban jelentek meg ezelőtt 50 évvel a már világhírű skóti trónok, James Barriennek szépirodalmi dolgozatai. Erdemes megnézni, hogy 50 év alatt soha egyetlen egy sértő megjegyzést sem olvastunk ebben az igazi evangéliumi szellemben szerkesztett újságban. Első szerkesztője a későbbi bárói rangra emelt Robertsohn Nicoll vidéki skóti író volt, mostani harmadik szerkesztője Hutson volt glasgowi író. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy ebben az évben ünnepli egy másik világhírű nagyszerű német újság, a Rode volt marburgi tanár által alapított Chris'tliche Welt is 50 éves fennállási jubileumát.

A Soli Deo Gloria Szövetség nagykorúsi gimnáziumi diákcsoportja magára vállalta a sokgyermekes református szegény családok segélyezését. A diákok maguk adták össze ruhát, élelmiszert és pénzegélyt.

Németországban a kaiserswerthi diakonisszanyaegyházal kapcsolatos anyaegyházakban több mint 28.000 diakonissza és 4000 segítőmunkás van, akik 9550 munkamezőn teljesítenek szolgálatot.

A magyarországi tiszántúli református egyházkerület új püspöke a megejtett választás folytán Maklár Károly egyházkerületi főjegyző lett. A debreceni református püspökök sorában a 45 ik, elődjei között volt a lángtelkű Méliusz Juhász Péter is, aki fiatalon, 25 esztendőskorában lett püspökké és az ő munkálkodása

járult hozzá, hogy a debreceni zsinaton 1567-ben elfogadják a II. Helvét hitvallást és a Heidelbergi Kátét.

E választás folytán megüresedett az egyházkerületben a második legfontosabb állás a telkési főjegyzői tisztség. 400 egyházközség presbiteriuma dönti el, hogy ki legyen a tiszántúli református egyházkerület főjegyzője. A szavazatok beküldési határidejéül 1937 február hó 15-ike tűzött ki. Jelöltek: Uray Sándor, Gönczy Béla, Soós Béla és Kolozsvári Kiss László.

Boisevizmus és zsidóság címen Herman Fehst német író tollából érdekes könyv jelent meg. Eredeti szovjet lapok, statisztikák és könyvek alapján kimutatja, hogy Szovjetországra a hatalom 80–90 százalékban az ország lakosságának négy százalékát kitevő zsidóság kezében van. Sztalin mögött egy jól megszervezett hatalom áll és alig van vezető állás, ahol ma nem zsidók ülnek. A belpolitikában Sztalin mellett ott áll apósa, Kagenovics Lazarus Mózes, aki Sztalin után a legnagyobb tekintély. A GPU vezére Hersel-Jehuda, a külügyek irányítója pedig Finkelstein-Litvinov. Ennek a három embernek a kezében fut össze az egész szovjet-politika. A koncentrációs táborok és kényszer-munkatelepek országos vezetője Bährmann Jakob, helyettese pedig Firin Sámuel Jakob. A Szolovjev-szigetek kényszer-munkatelepeinek vezetője, amelyről olyan sokat cikkeztek a lapok, az onnan riukán megszökött politikai foglyok bemondásai alapján, — Kogan Sámuel. A kereskedelem országos főnépbizosa Wizer Izrael Jakob, helyettese Levensohn, míg a nagy ipar legfőbb népbizosa pedig Izralovics nevű zsidó emberek. A fegyverkezési ipar legfőbb ellenőrző bizottságában csak zsidók foglalnak helyet. De így van ez az egész vonalon.

A szovjettel szoros szövetségben levő Törökországban az elnök, Kemál pasa néven, mint Atatürk (Törökország atyja) spanyol zsidó származású, külügyminisztere Arras Rüsdi bej néven szintén Róth nevű zsidó ember. Hogy a népszövetség asztalánál hányan ülnek zsidó vagy zsidó származású képviselők, ezt Avenol főtitkár tudná megmondani, aki maga is zsidó.

Angliában Simon, Mandel mellett lord Readingek stb. stb. ugyancsak zsidók, nem beszélve Franciaországról, ahol a miniszterelnök Blum, szintén zsidó.

Gróf Kende György, ugyis mint az egyházközség gondnoka terve vette, hogy a saentamaría orleai (Hunedoara) református egyházközség egyik ingatlanán egy 40 gyermek befogadására alkalmas nyári üdülő helyet építtet, ahol szegény sorsú református gyermekeink nyernének elhelyezést. Az épületet közadakozásból tervezte létrehozni. Tégeljegyei bocsátott ki. Egy tégel-jegy ára 2 lei.

Oroszországban a Komintern világpropagandájának fokozása érdekében gigászi méretű nyomdaváros építenek fel. A szovjetkormány ugyanis elhatározta, hogy az Uralhegységben egy új várost épít, amelynek neve Knygosztrój (Könyvművek) lesz. Az új város kizárólag nagy nyomdákban áll majd, ahol könyveket és röpcédulákat nyomtatnak majd, nemcsak a szovjetunió szükséglete számára, hanem mindenekelőtt azért, hogy a Komintern külföldi propagandáját fokozzák. Éppen ezért a nyomdavárosban a világ valamennyi nyelvén dolgoznak majd a szedőgépek. A nyomdaváros építésének költségeire a szovjetkormány nyolcvanmillió rubelt szavazott meg. A kormány úgy tervezi, hogy egyelőre négyezer szedővel kezdi a munkát, természetesen a megfelelő számú más nyomdászemélyzettel is. A nyomdaváros évi könyvtérmelését az első évekre 110 millió példányban tervezik.

Az új mezőgazdasági törvény megköti az ingatlanforgalmat. A kormány által a törvényhozó testület elé terjesztendő mezőgazdasági törvényjavaslat terjedelmes szövegében szigorú intézkedések vannak az ingatlanforgalom korlátozásáról. Kimondja a javaslat, hogy a kisajátítás folytán szerzett mezőgazdasági birtokot csak a következőkben felsorolt román állampolgárok vásárolhatnak:

1. mezőgazdasági, erdészeti, vagy állatorvosi szak-

iskolát végeztek, 2. a kisajátítási eljárás rendjén felállított földigényjogosultak névsorán szereplők, 3. mezőgazdák, kik maguk művelik földjüket, kisközségi közalkalmazottak, lelkészek, kisiparosok és földmunkások, 4. tanítók, állami tisztviselők és nyugdíjasok. Ezek is csak úgy, ha a vételt a földművelésügyi minisztérium előzetesen jóváhagyta. A jóváhagyás csak akkor tagadható meg, ha a vevő nem esik egyik fenti csoportba sem.

Az államnak elővételi joga van minden ily ingatlan tekintetében és azt 60 napon belül gyakorolhatja. Fenti intézkedésektől eltérően szabadon vásárolhat a közvetlen szomszéd. Hagyaték útján más is szerezhet ingatlant. Az itt felsoroltak sem vásárolhatnak korlátlan mennyiségű ingatlant.

Az állami tisztviselők és nyugdíjasok, valamint tanítók csak annyit, hogy eddigi ingatlanaikkal együtt ne legyen több, mint 100 hold mezőgazdasági ingatlanuk. Senki, mezőgazdasági ingatlanát nem darabolhatja fel eladás végett 5 holdnál kisebb darabokra. A jelenleg ennél kisebb földek tovább nem darabolhatók. Jól tudjuk, hogy a kormány törvényjavaslatai a legtöbb esetben törvényekké válnak és pedig elég rövid időn belül. Ezek szerint tehát előre láthatólag, ebből a javaslatból is rövidesen törvény lesz. Éppen ezért felhívjuk mindazon érdekelték figyelmét, akik régebbi szerződésekkel mezőgazdasági ingatlant vásároltak, anélkül, hogy a tulajdonjogot — bármely okból — maguk javára bekebelezték volna, hogy ezt sürgősen tegyék meg, mert ellenkező esetben súlyos következményekkel kell számolniuk.

Az egyiptomi vallási állapotokról érdekes közlések lettek egy keresztyén sejk. Azt mondja, hogy az El-Azhar egyetemen, ahol már az ő édesapja is tanult, újabban a tanítás módja egészen megváltozott. Apja 30 esztendőn keresztül csak a Koránt tanulta. Ő maga már kevesebb ideig volt ott és hatféle tudományban nyert jártasságot. Ma már minden tudományzakot tanítanak ott és a hallgatók „csak 12 évig maradhatnak” az egyetemen. Azt mondja a sejk, hogy van az egyetemen egy új professzor, aki a Bibliát olvastatja tanítványaival. Azt gondolhatják a hallgatók a Koránról és a Bibliáról, amit akarnak, ez nem „kafir” többé, csak egy vélekedés tilos, az istentelenség.

Irországból a bolsevista világveszéllyel szemben a protestánsok és a katolikusok keresztyén egységfrontot létesítettek.

A moszkvai „istentelenek” központi tanácsa elhatározta, hogy a spanyolországi harcokban elesett „istentelenek” 3000 árváját orosz gyermekotthonokban helyezze el, ahol istentelen módszerrel nevelik tovább őket.

Indiában a mohamedánok tíz év alatt két és fél millióval gyarapodtak. Létszámuk ma hetvenhét és félmillió. Kiadták újabban szent könyvüket, a Koránt, magyarázatokkal ellátva, angol, német, holland, kínai és japán nyelven.

Mendelssohn Félix német születésű híres zsidó zeneszerző volt. Lipszében levő szobrát a németek most lebontották.

Az új szovjet alkotmány vallásszabadságot engedélyez, de tilos a „vallási propaganda”. A lelkészek kiképzéséhez is hozzájárul, azonban ennek az irányvonalait a szovjet államhatalom szabja meg. Megengedi a Biblia behozatalát, de csak olyan nyelven, amilyent Oroszország területén nem beszélnek.

A Nobel 1936. évi békedíjat Ossietzky Károly német ember kapta, aki nemrég szabadult ki a német nemzeti szocialisták börtönéből.

Kocsma volt az az épület, melyet 40 évvel ezelőtt vett meg a stanislaui (Lengyelország) evangéliumi egyház, hogy ott 12 szegény gyermeknek otthont létesítsen. Ma ez az intézmény központja a lengyelországi

sokoldalú és áldott német protestáns szeretetmunkáságnak.

Budapesten Vakok Világossága Társaság címen egyesület alakult, amelynek célja a vakoknak Isten igéje útján való pásztorolása, főképpen: a vakok számára a vakok írásával készített biblíák és más vallásos evangéliumi szellemű iratok kiadása és a vakok között való terjesztése.

Indiában tartják meg a jövő évben az ifjúsági világkonferenciát.

A Magyar Kálvin Szövetség a bolsevizmus elleni munkára hívja fel a magyar keresztyén egyháztársadalmi egyesületeket.

Kairóban 12.000 diákot képeztettek ki a mohamedán vallás misszionáriusává. Ezeknek legelső és legfontosabb teendőjük Afrika mohamedán tétele lesz.

Mexikóban néhány év előtt még 3000 katolikus pap működött, ma pedig már csak 197-nek van működési engedélye. A 9000 katolikus templomból 500-at eddig már teljesen leromboltak, 2500-at átalakítottak színházzá vagy középületté és alig 5000 templom épülete van még meg, amelyekben azonban istentisztelet tartani nem szabad.

Oroszországban a politikai foglyok száma annyira megsaporodott, hogy befogadásukra a meglévő börtönök nem elegendők és ezért a szovjetkormány új börtönök építését határozta el.

Lübeckben (Németország) helyi egyházi viszály tört ki, amely eddig arra vezetett, hogy Balzer lübecki érsek kilenc evangélikus lelkészt felfüggesztett. Mint-hogy a megrendszabályozott lelkészek vonakodtak lemondani lelkijátsztori tevékenységük további gyakorlásáról, házi őrizetbe vették őket és megtiltották nekik, hogy egyházi tevékenységben bármi módon is részt vegyenek. A birodalmi egyházi bizottság, amelyet az állam az egyház hivatalos vezetésére állított fel, szembefordult a lübecki érsek eljárásával. A birodalmi egyházi bizottság jogtalannak minősíti a kilenc lübecki lelkész megrendszabályozását, akik valamennyien a hitvalló egyházi irányzathoz tartoznak, a lübecki érseket pedig felszólította, hogy vonja vissza intézkedéseit. A birodalmi egyházi bizottság egyidejűleg kéri a birodalmi egyházi minisztert, hogy avatkozzék be a lübecki ügybe és szükség esetén siettesse a döntést a birodalmi egyházi minisztériumnak a jogi viták eldöntésére hivatott ügyosztályában.

A német birodalmi gazdasági minisztérium rendelkezéstervezetést készített a külföldi utazások korlátozásáról. A „Deutsche Allgemeine Zeitung” értesülése szerint a rendelet már a jövő héten életbelép. Német állampolgárok a rendelet értelmében a súlyos devizapolitikai helyzetre való tekintettel a jövőben csak akkor kaphatnak kiutazási engedélyt, ha igazolni tudják, hogy sürgős ügyek külföldre szólítják őket. Az utazás-sürgősségének indokait minden egyes esetben szigorúan felülvizsgálják. Sürgős okoknak a következőket ismerik el: üzleti utak, amelyek a német árukivitel fokozását célozzák, fontos családi ügyek, mint például haláleset vagy súlyos betegség a közvetlen rokonság körében és kulturális célzatu utazások, amelyek külföldi előadással, tudományos kongresszussal, vagy hasonló eseményekkel állanak összefüggésben, feltéve, hogy a nemzetközi kongresszusok berlini központja támogatja az illető kérelmezőnek a szóbanforgó kongresszuson vagy előadáson való részvételét. Kivándorlási célzattal történő külföldi utazás szükségességét csak abban az esetben ismerik el, ha a kérelmező bizonyítani tudja, hogy kivándorlási szándéka valóban komoly Nem tekinthetők ezzel szemben sürgős utazási oknak olyan esetek, amikor társasutazásokról, szórakozásokról vagy külföldi üdüléseiről, a szabadságnak külföldön való eltöltéséről, vagy külföldi zarándoklatról van szó. Külföldi rokonokat és ismerősöket is csak fontos okok fennforgása esetén lehet meglátogatni.